

ainavu, ārtelpas un zaļās plānošanas pētniecība Padomju Latvijā

Indra Purs

15/03/2024

Nikita Hruščovs (Никита Хрущёв), 1961 Padomju Savienības Komunistiskās partijas XXII kongress

Saglabājot lielās pilsētas kā ražošanas un kultūras centrus un tai pašā laikā nepieļaujot to pārmērīgu augšanu, jāattīsta un jārada nelielas un vidējas labi iekārtotas pilsētas. Jāpanāk, lai mūsu apdzīvotās vietas arvien vairāk atbilstu priekšstatam par «zaļajām pilsētām», «dārzu pilsētām». Tās apvienos sevi visu labāko, kas raksturīgs mūsdienu pilsētai — labi iekārtotus dzīvojamos namus, **transporta maģistrāles**, komunālo un sadzīves pakalpojumu, bērnu, kultūras un sporta iestādes — **ar visu labāko, kas raksturīgs laukiem — krāšņu augu valsti, ūdens baseiniem un svaigu gaisu.**

'Par Padomju Savienības Komunistiskās partijas Programmā', Cīņa(248). Biedra N. HRUŠČOVA referāts, Padomju Savienības Komunistiskās partijas XXII kongresā, 1961. gada 18. oktobrī

[Cīņa, Nr.248 \(19.10.1961\)](#)

Dārzu un parku veidošanā — arhitekta roku

Literatūra un Māksla, Nr.4 (30.01.1960)

Pagājušā gada [1959] otrā pusē Latvijas PSR Arhitektu savienībā darbu sāka dārzu un parku sekcija. Kaut arī sekcija vel jauna, tā izraisījusi samērā dzīvu interesi gan arhitektu, gan dārzkopju vidū. Pērn tika rīkotas vairākas tematiskas ekskursijas pa republikas lauku apvidu parkiem un Rīgas apstādījumiem. Šinī gadā ekskursiju ciklu paredzēts turpināt. Blakus ekskursijām ieplānoti referāti, lekcijas, projektu apspriešana un citi pasākumi.

...

In 1955, the “Greening” section was created at Moscow in the Union of Architects (now the Association of Landscape Architects of Moscow), which later grew into the Landscape Architecture Association of the Board of the Union of Architects of the USSR. The initiative was led by **Любовь Сергеевна Залéсская** who in later years collaborated with Latvia and Baltics

Pagājušā gada otrā pusē Latvijas PSR Arhitektu savienībā darbu sāka dārzu un parku sekcija. Kaut arī sekcija vel jauna, tā izraisījusi samērā dzīvu interesi gan arhitektu, gan dārzkopju vidū. Pērn tika rīkotas vairākas tematiskas ekskursijas pa republikas lauku apvidu parkiem un Rīgas apstādījumiem. Šinī gadā ekskursiju ciklu paredzēts turpināt. Blakus ekskursijām ieplānoti referāti, lekcijas, projektu apspriešana un citi pasākumi.

Nesen sekcijas sanāksmē tika nolasiī vairāki referāti. Arhitekta Z. Lūja runāja par lauku apvidu apbūves kompleksu apstādījumiem. Demonstrējot bagātīgu diapozitīvu klāstu, referente parādīja, kā izmantota pastāvošā dabas ainava, veidojot parkus un apbūves kompleksus. Mākslīgie stādījumi it kā tekļaujas dabā, papildina pastāvošos stādījumus. Šādus estētiski pilnvērtīgus risinājumus bija iespējams panākt, iepriekš pārdomāti izplānojot stādījumus. Diemžēl, pēdējā laikā jaunajiem stādījumiem bieži vien nevēlta vajadzīgo uzmanību.

Lauksaimniecības zinātņu kandidāts A. Mauriņš stāstīja par koku un krūmu sortimentu mūsu republikas lauku un apvidu parkos, pakavējās pie pastāvošā augu sortimenta izmantošanas iespējām zaļajā celtniecībā. Pasreizējais sortiments jau var nodrošināt izvēli, arhitektiem projektējot. Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Botānikas dārzs nodarbojas ar dekoratīvo augu masveida pavairošanu un jaunu augu introdukciju. Šinī darbā projektētājiem jānāk talkā audzētājiem, izvirzot savas perspektīvās prasības attiecībā uz augu sortimentu.

Pēc referātiem izraisījās debātes, kas skāra arī daudzus referātos neiztirzātus jautājumus. Ši dzīvā atsauce izskaidrojama ar to, ka apstādījumu projektēšana pie mums pašreiz atstāta novārtā.

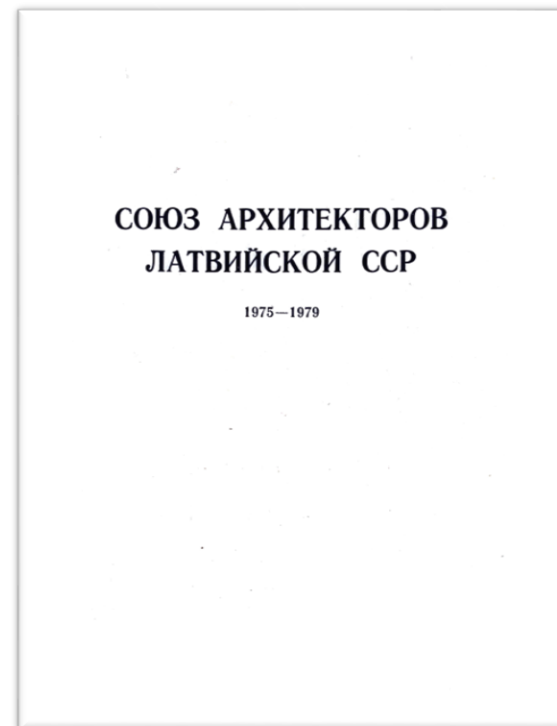
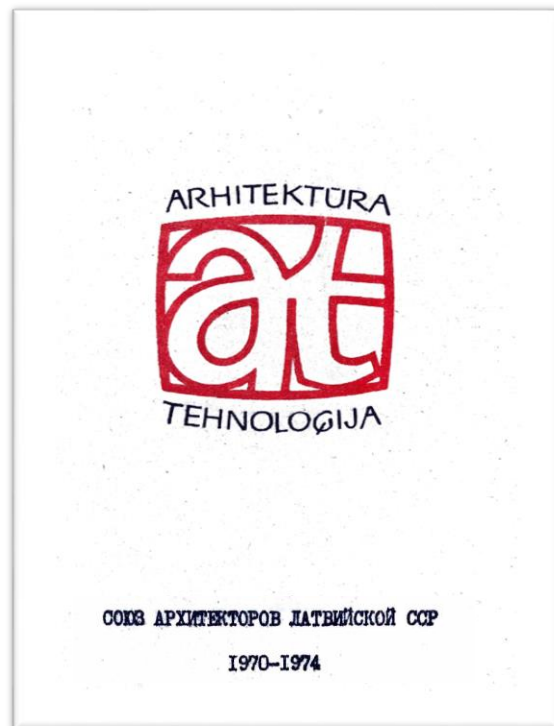
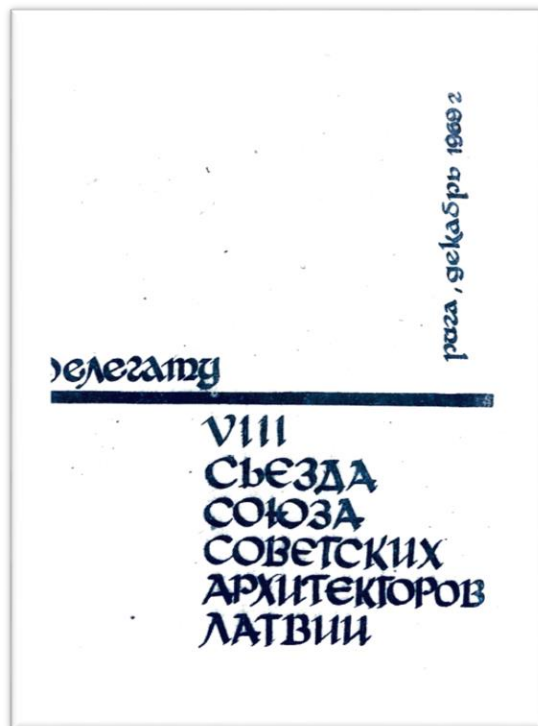
Debātu gaitā izvirzījās vairāki sasāpējuši jautājumi. Katru gadu mūsu republikā riko dārzu un mežu dienas. Šajā laikā izstāda daudz kociņu un krūmu, bet šis darbs notiek stihiski, bez jebkāda projekta vai plānojuma. Arī lielāku celtnu un ēku kompleksu apkārtnes labiekārtošana parasti noris bez sīkāk pārdomāta zaļās celtniecības projekta, t. l., tieši nenorādot, kādas augu sugas paredzēts pielietot. Šāda darba rezultāts, protams, nevar būt apmierinošs, jo stādījumi iznāk vienmuļi un neplevilcīgi.

Pirmām kārtām šeit vainojams attiecīgu zināšanu trūkums arhitektu vidū. Kad Latvijas Valsts universitātē vel pastāvēja arhitektūras fakultāte, mācību programā ietilpa samērā plašs dārzu arhitektūras kurss. Tagad inženierceltniecības fakultātes arhitektūras nodaļas mācību programā ietvertais kurss ir nepietiekams un nedod jaunajiem arhitektiem dziļākas zināšanas augu sistematizācijā un zaļajā celtniecībā. Bet, ja projektētu apstādījumus, arhitektam lab jāpazīst augu fiziskās īpašības. Tādēļ arī asi izjūtams dārzu arhitekta profesijas trūkums.

Nopietni jādomā par konkrētiem pasākumiem zaļās celtniecības projektēšanā. Jāmobilizē speciālisti, kas šajā nozarē darbojas vai vēlas darboties. Vairbūt lietderīgi būtu nodibināt īpašas zaļās celtniecības projektēšanas grupas pie projektu institūtiem.

Jāveic pasākumi estētiski vērtīgu un reto augu stādījumu saglabāšanā. Bojā gājušo eksotu vietā jāiestāda jauni (piemēram, Zemītes parkā u. c.). Arī arhitektūras pieminekļu apkārtnē būtu jāizdala zona, kas pakļauta īpašai stādījumu aizsardzībai (piemēram, Rundāles pils parks u. c.).

Arhitekta V. BERGMANE-OZOLA,
LPSR Arhitektu savienības dārzu un parku sekcijas biroja locekle

1959 – 1995 LPSR Arhitektu savienība Dārzu un parku sekcija vēlāk Ainavu arhitektūras komiteja

Arhitektu savienība, Ainavu arhitektūras komisija 1970-1974

Ainavu arhitektūras jautājumiem ar katru gadu tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība.

Jāatzīmē sasniegumi **automaģistrāļu ainavas veidošanā** (arhitekta V. Reinfeldes), dzīvojamo rajonu organizēšanā **jaunās pilsētas apbūves teritorijās** (arhitektes A. Skujiņa, S. Alksne), parku un dārzu projektēšana un rekonstrukcija (arhitektes K. Daujāte, A. Deičmane, I. Miķelsone).

1970-1974 veikts darbs:

- radoša palīdzība arhitektiem un citiem speciālistiem; dārzu, parku, atpūtas zonu un citu ainavu objektu projektēšanā,
- radoša palīdzība Cēsu, Balvas, Rēzeknes, Bauskas pilsētu izpildkomitejām teritorijas labiekārtošanā, labiekārtošanā un dabas aizsardzībā,
- padziļināta arhitektu apmācība ainavu arhitektūrā,
- aktualizējot ainavu aizsardzības un racionālas izmantošanas jautājumus izskatīšanai attiecīgajās organizācijās (par Cēsu brīvdienu mājas Cīruļi teritorijas izmantošanu, Līgatnes parka un Tērvetes parka ainavu aizsardzību u.c.).

Galvenās ainavu arhitektūras problēmas turpmākajos gados ir:

- **pilsētas ainavas** organizēšana, īpašu uzmanību pievēršot **jaunu dzīvojamo rajonu ainavas** organizēšanai,
- **lauku ainavas** transformācija lauksaimniecības **intensifikācijas** apstākļos,
- **slēgto karjeru** teritoriju un citu būvniecībai nepiemērotu platību **rekultivācija**.

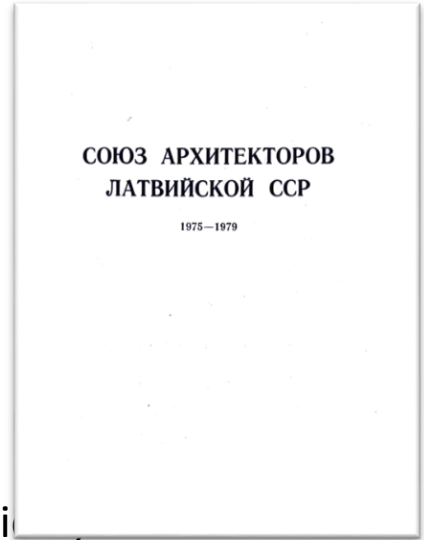
Arhitektu savienība, Ainavu arhitektūras komisija 1975-1979

Ainavu arhitektūras komisijas darbu raksturo šādas jomas:

- radoša palīdzība arhitektiem un citiem speciālistiem Gaujas nacionālā parka dārzu, parku, dabas parku un objektu, atpūtas zonu, jauno apbūves teritoriju dzīvojamo zonu, lauku teritoriju ainavu un citu ainavu objektu projektēšanā;
- arhitektu padziļināta apmācība ainavu arhitektūrā;
- informācija par dažādu sanāksmju rezultātiem, kas veltītas saistīti ar ainavu arhitektūras jautājumiem, aktualizējot ainavas aizsardzības un racionālas izmantošanas jautājumus (par izmantošanu un aizsargājamo dabas objektu, dabas parku u.c. ainavas veidošanu, par memoriālo pieminekļu aizsardzību **Lielo kapu memoriālajā parkā**, par papīrfabrikas teritoriālās attīstības samazināšanu Gaujas nacionālajā parkā Līgatnē u.c.).
- Notika vairāki tematiskie braucieni, kam sekoja **ainavu veidošanas un aizsardzības problēmu apspriešana (Dēliņkalns, Gaiziņkalns, Gaujas nacionālais parks)**. Notika konsultācijas par objektu projektēšanu ainavu arhitektūrā.
- Atsevišķas lekcijas tika lasītas un lekciju cikli semināros,ursos, valsts augstskolās, ko organizē dažādas institūcijas (arhitekti I. Dāvidsone, K. Daujāte, M. Lūse, V. Ozola u.c.).

Galvenās ainavu arhitektūras problēmas **turpmākajos gados** ir:

- **piepilsētas atpūtas zonu, dabas parku organizēšana**, Gaujas nacionālais parks;
- **vēsturisko parku, dārzu, skvēru un ielu stādījumu rekonstrukcija**;
- **pilsētas ainavas organizēšana, Rīgas apzaļumošanas sistēmas veidošana**, ainavas organizēšana **jaunajos dzīvojamajos rajonos**;
- **lauku apdzīvotām vietu ainavu veidošana**.

Arhitektu savienība, Ainavu arhitektūras komisija 1979-1984

1979-1984 veikts darbs:

- ainavu veidošanā **meliorējamās** teritorijās (J. Vilciņš),
- **lauku apdzīvoto vietu** apstādījumu un labiekārtojuma projektu izstrādāšanā (G. Samoviča),
- **vēsturisko parku** rekonstrukcijas projektu izstrādāšanā (I. Janele),
- pilsētu perspektīvo **apzaļumošanas plānu** izstrādāšanā (M. Daugaviete),
- dzīvojamo teritoriju, pilsētu parku, kapsētu apstādījumu, arhitektūras mazo formu un memoriālo ansambļu projektēšanā (D. Cine, M. Daugaviete u. c.) **zinātniski pētnieciskā darbā** (I. Miķelsone, I. Dāvidsone, M. Lūse).

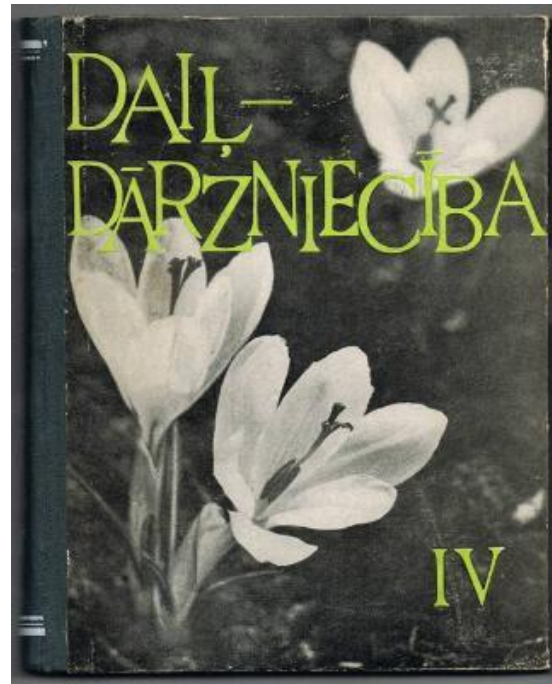
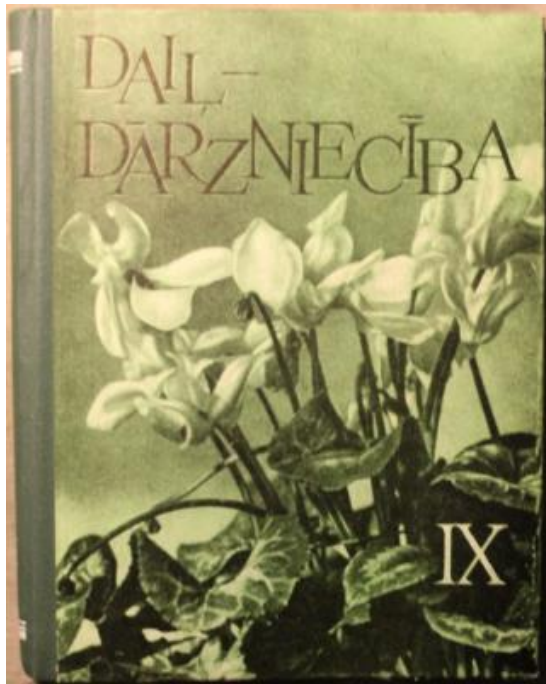
Turpmākajā periodā:

- **lauku** apdzīvoto vietu ainavu veidošana,
- **pilsētu ainavu** organizācija, īpašu vērību veltījot **jauno dzīvojamo rajonu telpiskās vides veidošanai**, kā arī **pilsētas un tai piegulošo mežu labiekārtošanai** atbilstoši izmantošanas intensitātei,
- **memoriālo ansambļu ainavas** izkopšana un dabas aizsardzība atpūtas zonās un tūrisma objektos,
- **vēsturisko parku** rekonstrukcija, to saglabāšana un lietderīga izmantošana kā pilsētās, tā lauku ciematos un apvidos, ietverot pēdējā laikā saasinājušos veco aleju saglabāšanas problēmu,
- **slēgto karjeru** un citu celtniecībai **nederīgo zemju rekultivācija**.

Lai sasniegtu vēlamos rezultātus ļoti specifiskajā ainavu arhitektūras nozarē, **neatliekami jārisina ainavu arhitektu kadru sagatavošanas jautājums.**

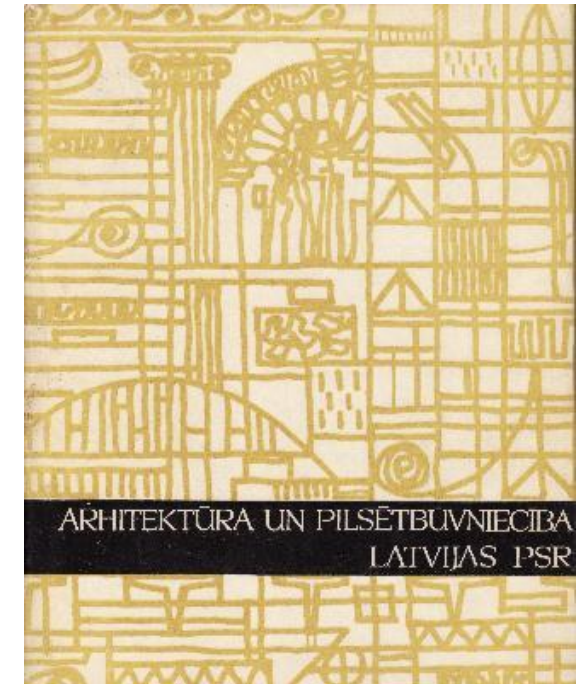
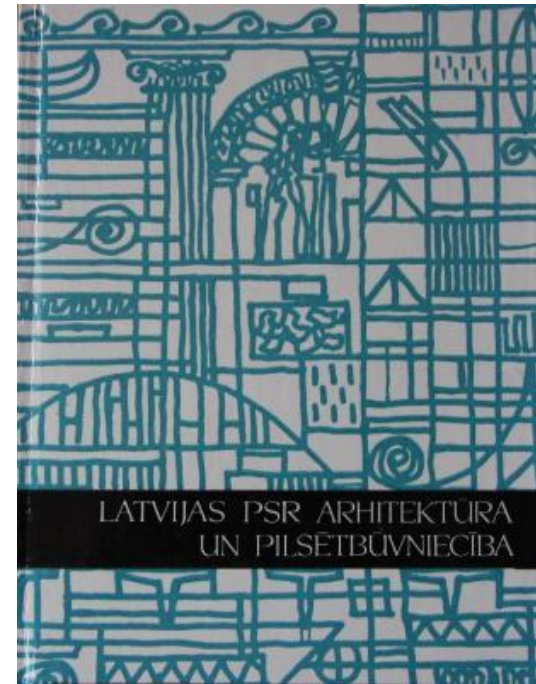
ZINĀTNISKIE RAKSTI

1956 Zinātņu akadēmijas Botāniskajam dārzis
Ainavu arhitektūras grupa

1959-1989

Rīgas Politehniskais institūts
Arhitektūras nodaļa

1959-1989

ZINĀTNISKIE RAKSTI

Районная планировка и градостроительство :
межвузовский научный сборник / Министерство
высшего и среднего специального образования
Латвийской ССР. [**Кафедра архитектуры РПИ** и
**Кафедра экономической географии ЛГУ им. П.
Стучки**].

1973, 1975, 1984, 1986, 1989

ZINĀTNIECES AINAVU ARHITEKTŪRĀ UN PLĀNOŠANĀ

- **Dāvidsone, Irēna**, Планировка и застройка ферм крупного рогатого скота в колхозах Латвийской ССР : автореферат диссертации, представленной на соискание **ученой степени кандидата архитектуры** / И.Я. Давидсон ; научный руководитель Е.Г. Чернов ; Латвийский государственный университет. Рига : [б.и.], **1957**. 18 lpp. ; 20 cm.
- **Lūse, Modrīte**, Архитектурно-планировочное решение **озелененных** жилых территорий новых кварталов (на примере малых городов Латвийской ССР) : диссертация на соискание **ученой степени кандидата архитектуры** / Лусе Модрите Карловна ; научный руководитель **Л.С. Залеская** ; Латвийский научно-исследовательский экспериментально-технологический институт строительства, Ботанический сад Академии наук Латвийской ССР. Рига : [б.и.], **1973**. 239, [4] lp. : ilustrācijas ; 29 cm + pielikums (37 lp. il.)
- **Kartunova, Ludmila**, Реконструкция приморских **зон отдыха** примыкающих к крупнейшим городам (на примере курортов Рижского залива) : автореферат диссертации на соискание **ученой степени кандидата архитектуры** : 18.00.04 - градостроительство, районная планировка, ландшафтная архитектура и планировка сельскохозяйственных населенных мест / Картунова Людмила Савельевна ; научный руководитель О.М. Бука, научный консультант Т.М. Говоренкова, официальные оппоненты: С.С. Ожегов, Н.К. Виюпс ; Московский ордена Трудового Красного Знамени архитектурный институт. Москва : [б.и.], **1986**. 19, [1] lpp. ; 20 cm.

Irēna Dāvidsone
1913-1988

Modrīte Lūse
1927

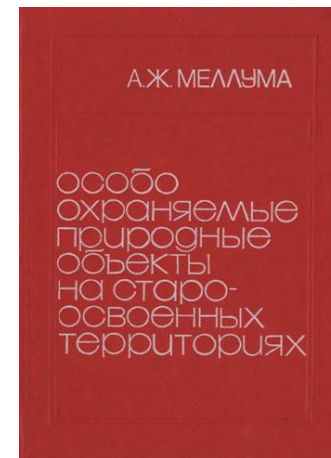
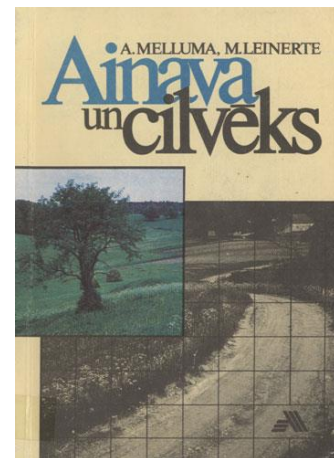

Ludmila Kartunova
1939-

ZINĀTNIECE AINAVU PLĀNOŠANĀ

- **Melluma, Aija**, Роль рельефа в образовании малых географических комплексов и методика его изучения для нужд сельскохозяйственного производства : (на примере холмистого рельефа Латвийской ССР) : диссертация на соиск. ученой степени кандидата географических наук / Меллума Ая Жановна ; науч. руководитель А.И. Яунпутнинь ; Латвийский Государственный университет им. П. Стучки. Географический факультет. Кафедра физической географии. 1968
- **Melluma, Aija**, Особо охраняемые природные объекты на староосвоенных территориях лесной зоны : (на примере Латвийской ССР) : автореферат диссертации в форме научного доклада на соискание **ученой степени доктора географических наук** : специальность - 11.00.11 - охрана окружающей среды и рациональное использование природных ресурсов / Меллума Ая Жановна ; Институт географии АН СССР. Москва : [izdevējs nav zināms], **1989**. 59 lpp. : shēmas, kartes ; 20 cm.

AINAVZINĀTNIĒKI

- **Kamils Ramans.** [Vidzemes vidienes ģeogrāfisko ainavu tipoloģija.] **Типология географических ландшафтов средней Видземе** (Латвийской ССР) : автореферат диссертации на соискание ученой ученой степени кандидата географических наук / К.Г. Раман ; Латвийский государственный университет им. П. Стучки. **1958**
- **Ādolfs Krauklis.** **Ландшафтная структура** Нижнего Приангарья : диссертация на соиск. ученой степени кандидата географических наук / А.А. Крауклис ; научный руководитель В.Б. Сочава, **К.Г. Раман** ; Академия наук СССР. Сибирское отделение. Институт географии Сибири и Дальнего Востока. Иркутск, **1967**

1950. gadā Kamils Ramans ieviesa fakultātē jaunu studiju kursu «**Ainavzinātne**», likdams pamatus ģeogrāfiskās ainavas studijām un pētījumiem Latvijā.

1958. Kamils Ramans aizstāvēja disertāciju "Vidzemes vidienes ģeogrāfisko ainavu tipoloģija", ieviešot toreiz diskutablu jēdzienu "ainavzinātne"

Docenta Kamila Ramana devums ģeogrāfijā un ainavu zinātnē. Prof. O. Nikodemus

Ainava un cilvēks

P. Stučkas Latvijas Valsts universitātes Ģeogrāfijas fakultātē vairākas dienas notika Vissavienības apspriede antropogēnā ainavzinātnē. (Antropogēnā ainava ir ģeogrāfiska ainava, kas veidojusies arī cilvēka saimnieciskās darbības ietekmē.) **1982.** gadā **PSRS** Augstākās un vidējās speciālās izglītības ministrijas zinātnes un tehnikas padome izveidoja **antropogēnās ainavzinātnes padomi**. Pirmā tās sēde notika **Voroņežā**, otrā **Minskā**, trešā tagad **Rīgā**. Zinātnieki apsprieda vairākus aktuālus jautājumus, kas saistīti ar dabas racionālu izmantošanu un cilvēka darbības ietekmi uz dabas ainavas veidošanu. Apspriedē tika izskatīti jaunākie sasniegumi lauksaimniecības un mežsaimniecības zemju ainavu pētīšanā, kā arī aplūkoti ģeoekoloģiskie un dabas aizsardzības jautājumi. Speciālisti apsprieda zinātnisko un praktisko izstrādņu tālākās perspektīvas. Apspriedes darbā piedalījās ievērojami ainavu zinātnieki no dažādām mūsu zemes pilsētām: Voronežas, Maskavas, Ļeņingradas, Kijevas, Minskas, Viļņas, Tartu un Cernovciem, no Irkutskas, Ufas un Kaļiņingradas. V. Steins, P. Stučkas LVU Ģeogrāfijas fakultātes vecākais pasniedzējs

1963

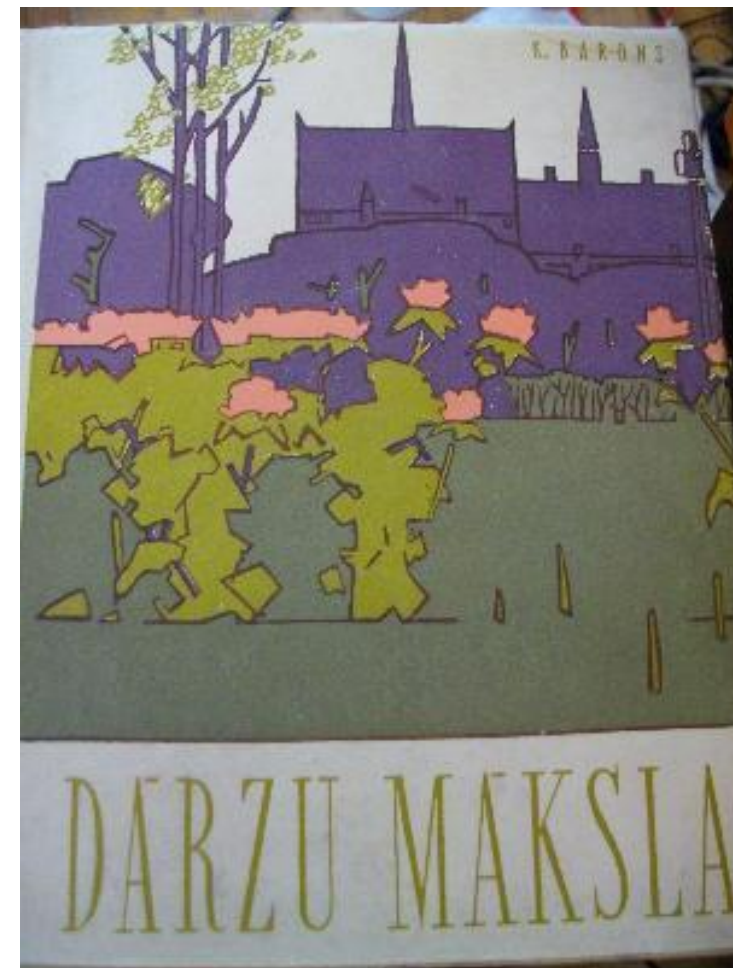

Kārlis Barons
(1912 – 1996)

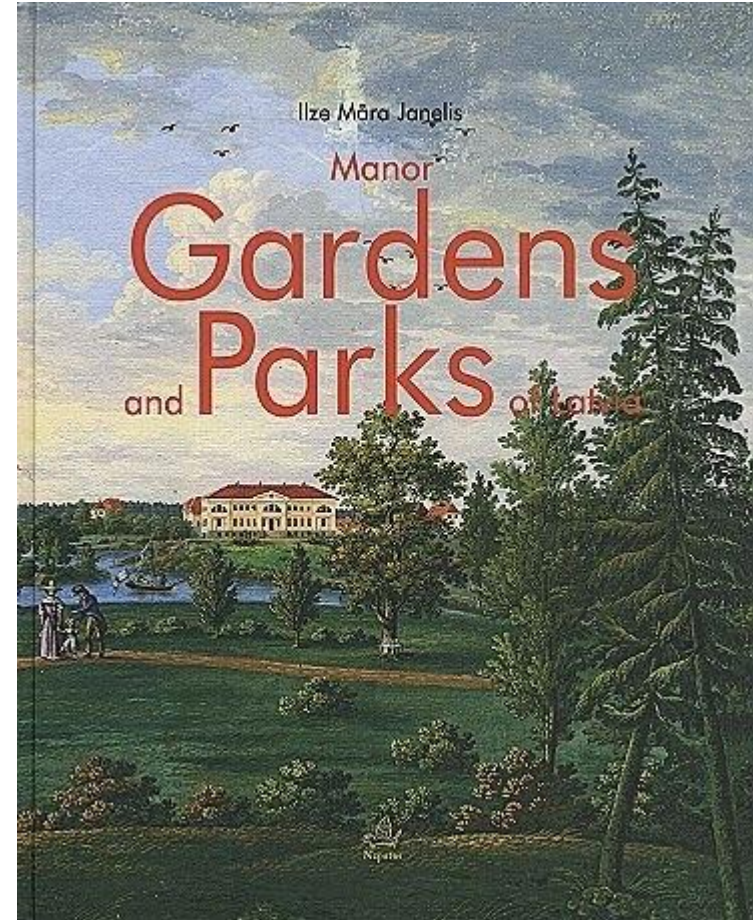
58. att. Ar regulārām akmens plāksnēm izliktais ceļš padara dārzu gleznieciskāku,

1960

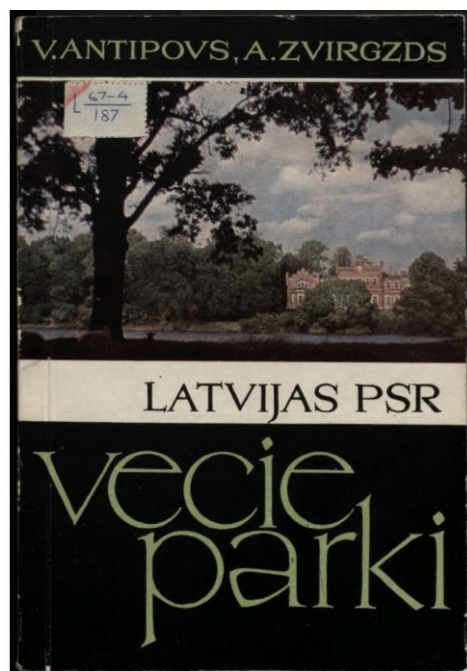

Ilze Māra Janelis
1940-

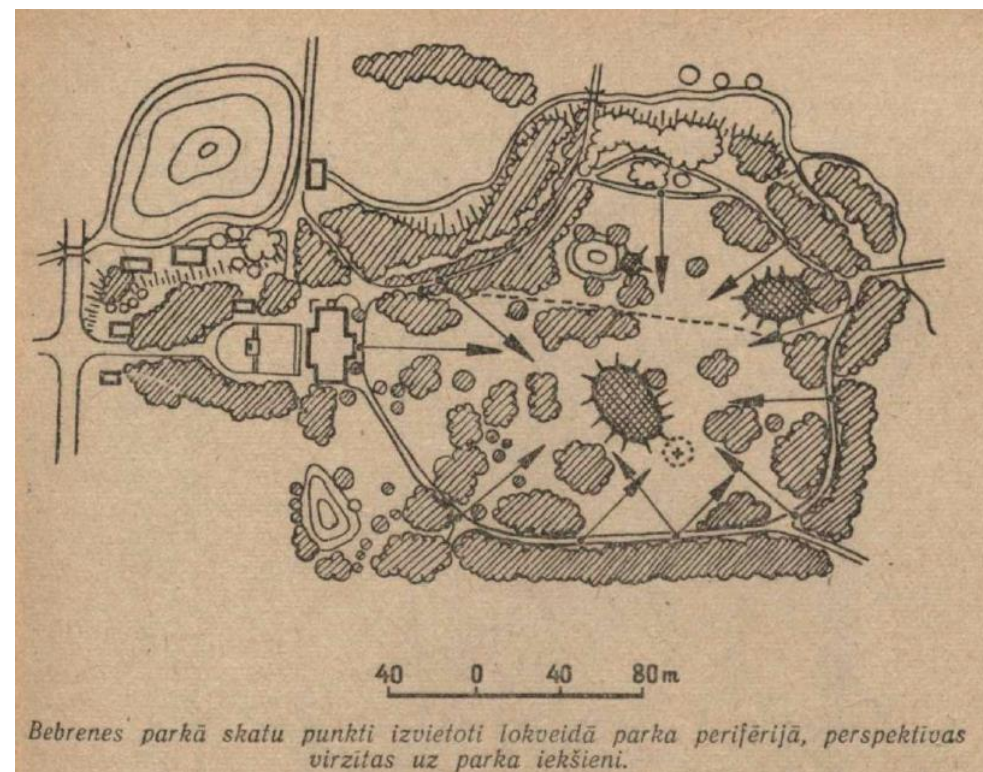

Vasīlijs Antipovs
1924–2010

1956-1958
Latvijas PSR Zinātņu
akadēmijas
Botāniskā dārzs,
vecākais pētnieks

1952
факультет городского
зеленого строительства
Ленинградской
Лесотехнической
академии им. С.М.
Кирова

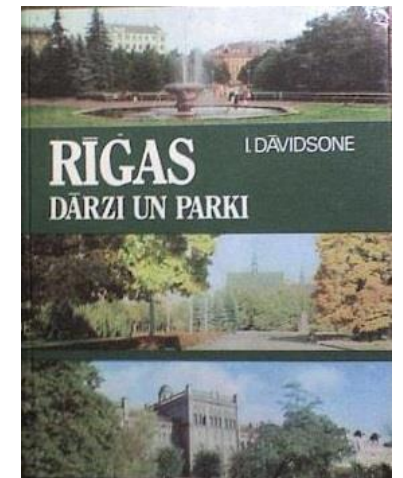
Baltkrievijas Valsts Tehnoloģiskā universitāte
<https://www.belstu.by/faculties/lh/lpisps/istoriya-kafedry.html>

Irēna Dāvidsone
1913 - 1988

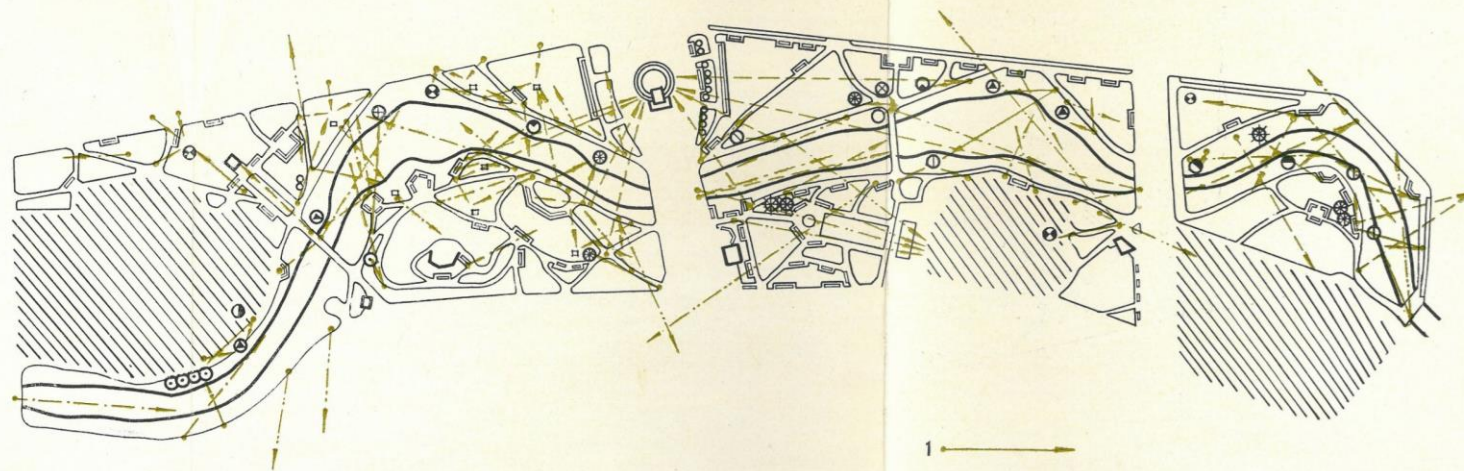
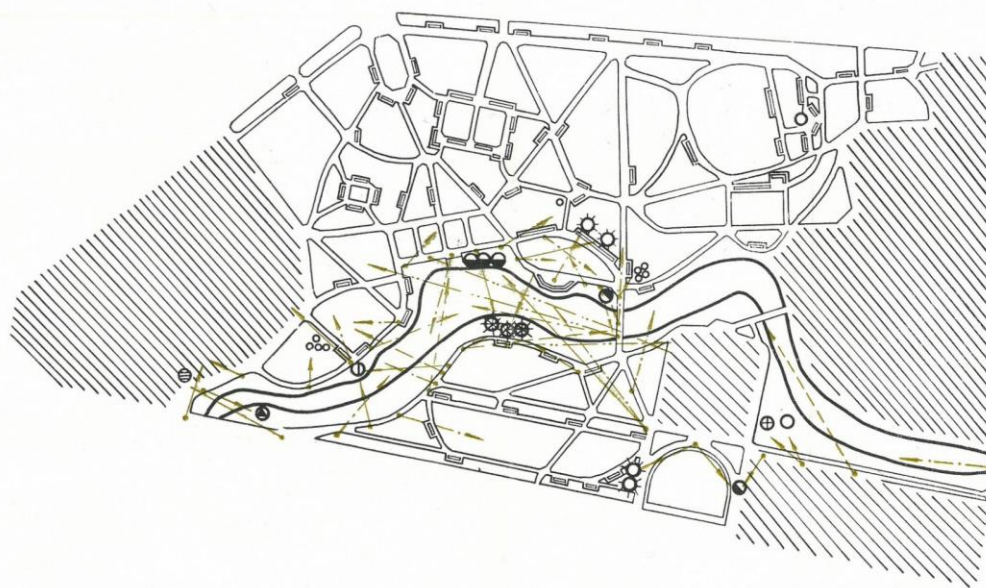

- Lauku apvidu veco parku nozīme zaļās celtniecības attīstībā un šo parku izmantošana iedzīvotāju atpūtai. 1962
- Apstādījumu sistēmas izveidošana eksperimentālā dzīvojamā rajonā Rīgā. 1964
- Rīgas pilsētas dzīvojamo teritoriju apstādījumu sistēmas attīstība. 1967
- Apstādījumi - arhitektūras ansambļu sastāvdaļa Latvijas PSR pilsētu ielu ainavā. 1968
- Galvenie principi Vecrīgas apstādījumu izveidošanā. 1971
- Kritēriji ārpuspilsētas atpūtas zonu ainavu vizuāli estētiskās vērtības noteikšanai. 1972
- Latvijas PSR kultūras un atpūtas parku veidošanas problēmas. 1977

- Ūdens baseinu ainavu veidošanas paņēmieni Latvijas PSR pilsētu parkos. 1971
- Dabas parku projektēšanas jautājumi. 1979

1971

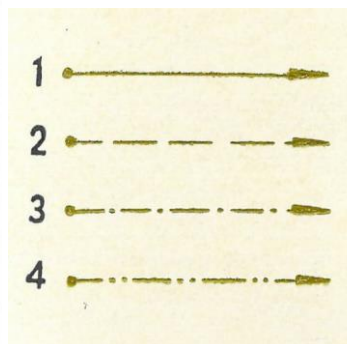
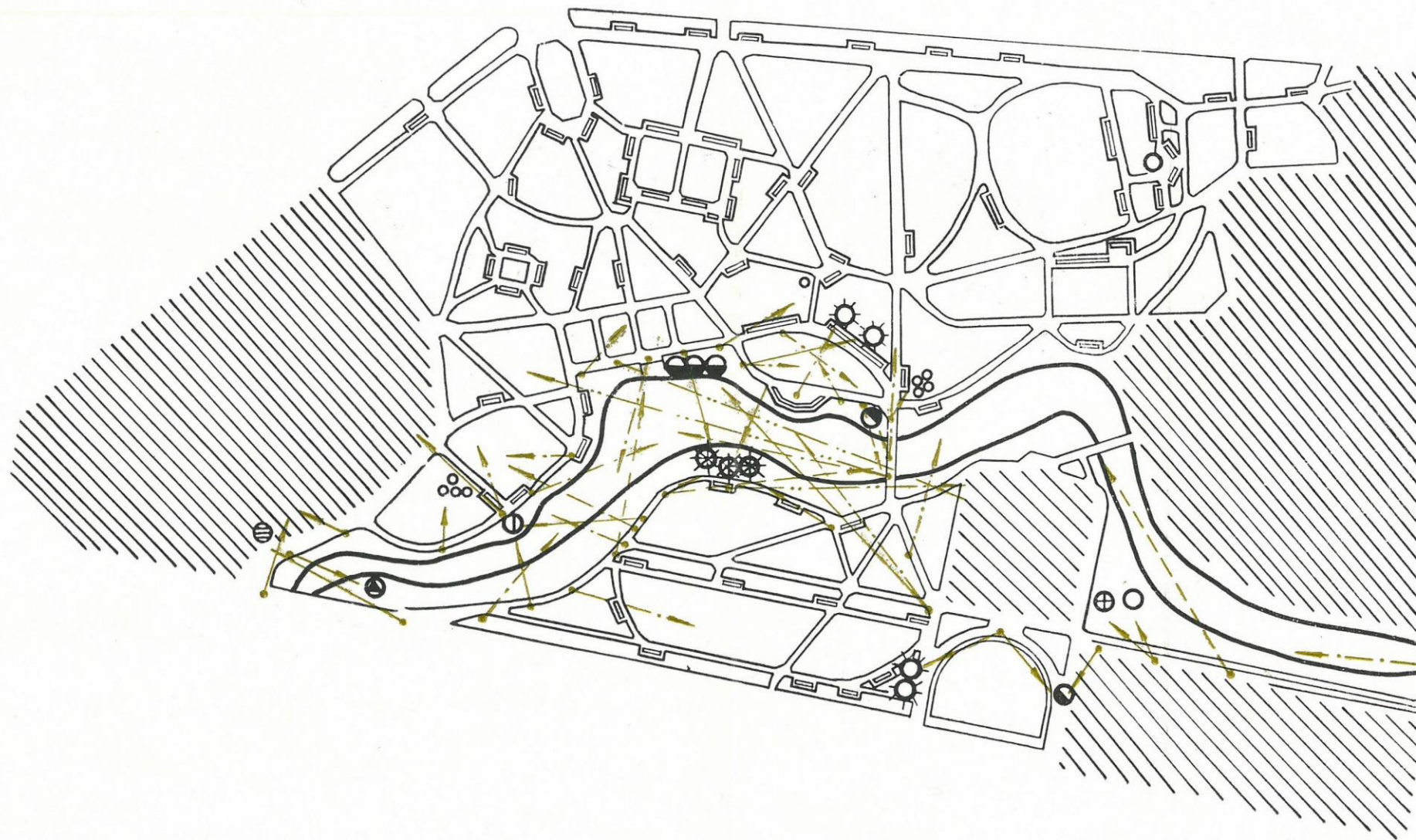
6. att. Skata virziena maiņa turp- un atpakaļgaitā Rīgas pilsētas kanāla krastmalas apstādījumos maršruta ceļā gar kanāla malu:

1 — skata perspektīvā koks vai koku grupa; 2 — skata perspektīvā skulptūras un vertikāles; 3 — skata perspektīvā brīva, atklāta telpa — ūdens virsma, plaviņas; 4 — skata perspektīvā apkārtējā apbūve. (Koku nosaukumi atbilstoši to apzīmējumiem norādīti 7. att.)

Arhitektūra un pilsētbūvniecība Latvijas PSR : rakstu krājums = Архитектура и градостроительство в Латвийской ССР : сборник статей / Rīgas Politehniskais institūts. Arhitektūras katedra ; [redkolēģija: O. Tīlmanis (atb. red.)... [u.c.]]. Rīga : Zinātne, 1969-1971. 2 sēj. : il. ; 22 cm.
2. sēj. — R., 1971. — I. Dāvidsones raksts 177.-202. lpp.

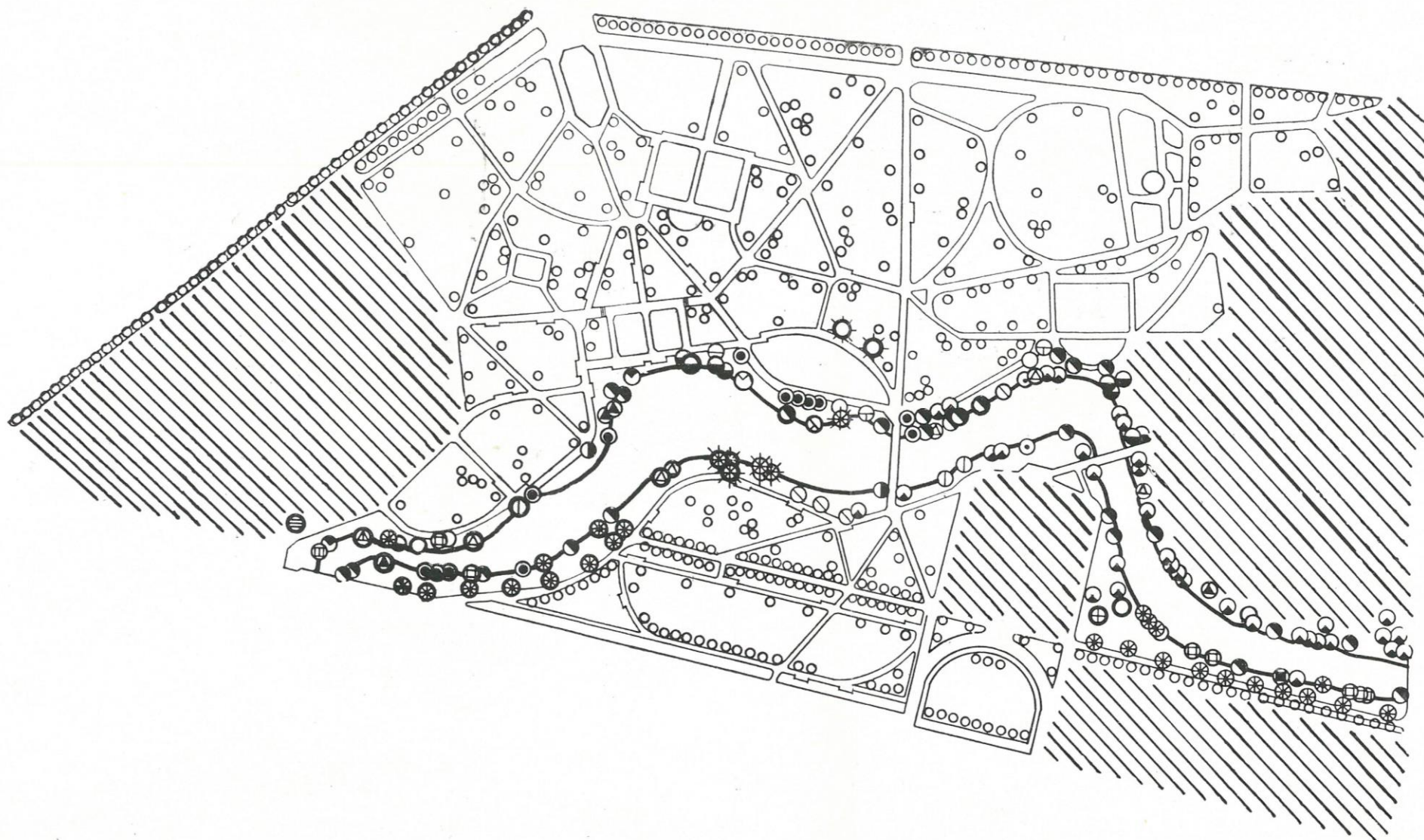
1971

Skata virziena maiņa turp- un atpakaļgaitā Rīgas pilsētas kanālmalas apstādījumos maršruta ceļā gar kanāla malu

Skata perspektīvā:
1 – koks vai koku grupa
2 – skulptūras un vertikāles
3 – brīva atklāta telpa – ūdens virsma pļaviņas
4 – apkārtējā apbūve

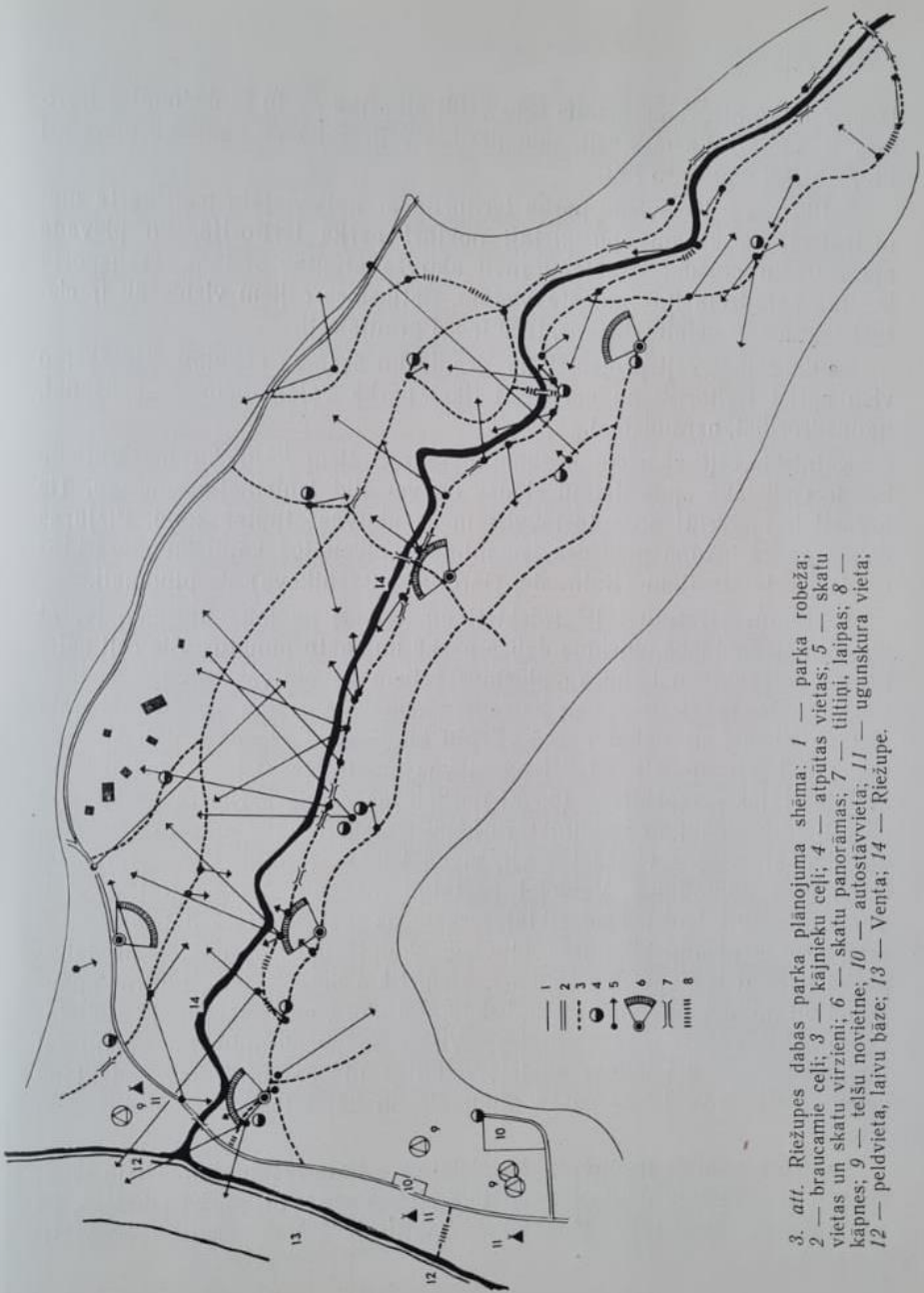
*Arhitektūra un pilsēt būvniecība Latvijas PSR : rakstu krājums = Архитектура и градостроительство в Латвийской ССР : сборник статей / Rīgas Politehniskais institūts. Arhitektūras katedra ; [redkolēģija: O. Tīlmanis (atb. red.)... [u.c.]]. Rīga : Zinātne, 1969-1971. 2 sēj. : il. ; 22 cm.
2. sēj. – R., 1971. – I. Dāvidsones raksts 177.-202. lpp.*

1971

Raksturīgo koku sugu
shematisks izvietojums
gar Rīgas pilsētas kanāla
krastmalu

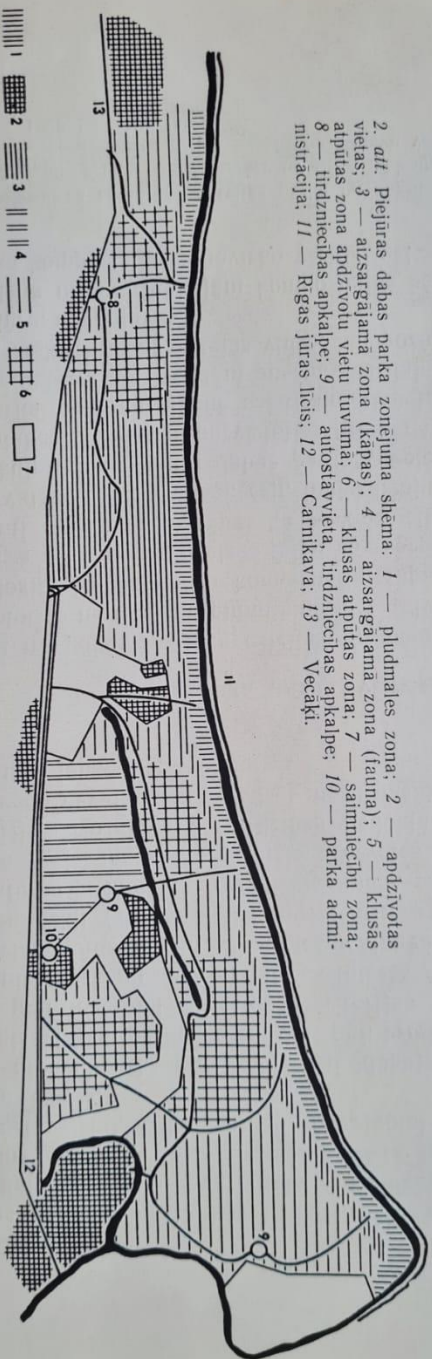
*Arhitektūra un pilsēt būvniecība Latvijas PSR : rakstu krājums = Архитектура и градостроительство в Латвийской ССР : сборник статей / Rīgas Politehniskais institūts. Arhitektūras katedra ; [redkolēģija: O. Tīlmanis (atb. red.)... [u.c.]]. Rīga : Zinātne, 1969-1971. 2 sēj. : il. ; 22 cm.
2. sēj. – R., 1971. – I. Dāvidsones raksts 177.-202. lpp.*

3. att. Riežupes dabas parka plānojuma shēma: 1 — parka robeža; 2 — braucamie ceļi; 3 — kājnieku ceļi; 4 — atpūtas vietas; 5 — skatu vietas un skatu virzieni; 6 — skatu panorāmas; 7 — tiltiņi, tālpas; 8 — kāpnes; 9 — telšu novietne; 10 — autostāvieta; 11 — ugunsskura vieta; 12 — peldvieta, laivu bāze; 13 — Venta; 14 — Riežupe.

12.

2. att. Piejūras dabas parka zonejuma shēma: 1 — pludmales zona; 2 — apdzīvotas vietas; 3 — aizsargājama zona (kāpas); 4 — aizsargājama zona (fauna); 5 — kļusās atpūtas zona apdzīvotu vietu tuvumā; 6 — kļusās atpūtas zona; 7 — saimniecību zona; 8 — tirdzniecības apkaļpe; 9 — autostāvvietla, tirdzniecības apkaļpe; 10 — parka administrācija; 11 — Rīgas jūras līcis; 12 — Carnikava; 13 — Vecāķi.

1. att. Piejūras dabas parka ainavu analīzes shēma: 1 — ainavišķi vērtīga zona; 2 — ainavišķi vidēji vērtīga zona; 3 — apdzīvotas vietas; 4 — ainavišķi mazvērtīga zona; 5 — skatu vietas un skatu virzieni; 6 — saimniecību zona; 7 — Rīgas jūras līcis; 8 — Carnikava; 9 — Vecāķi.

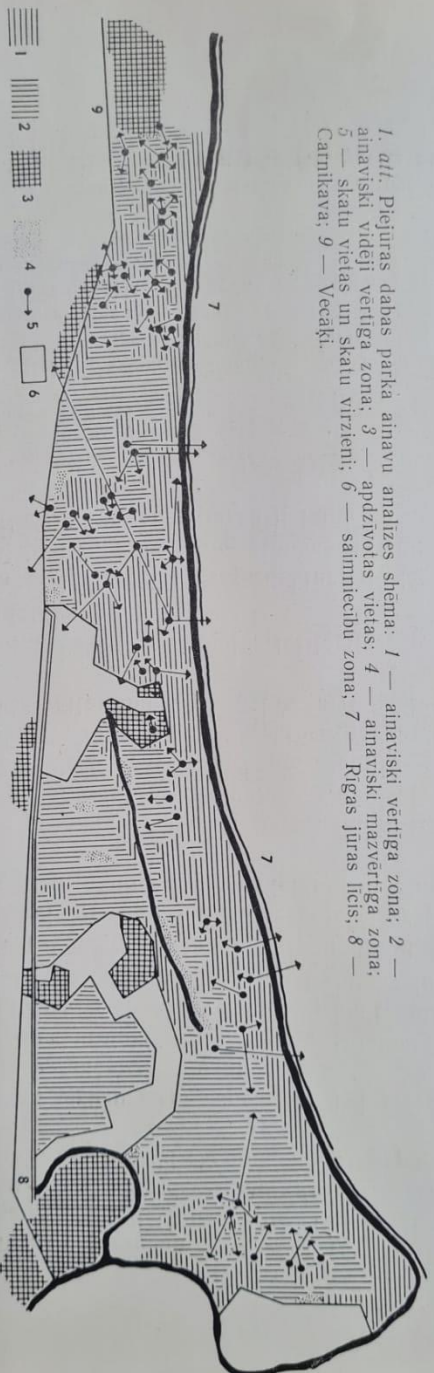

Рис. 46. Дорога с пологими округленными откосами и неглубокими кюветами овального очертания

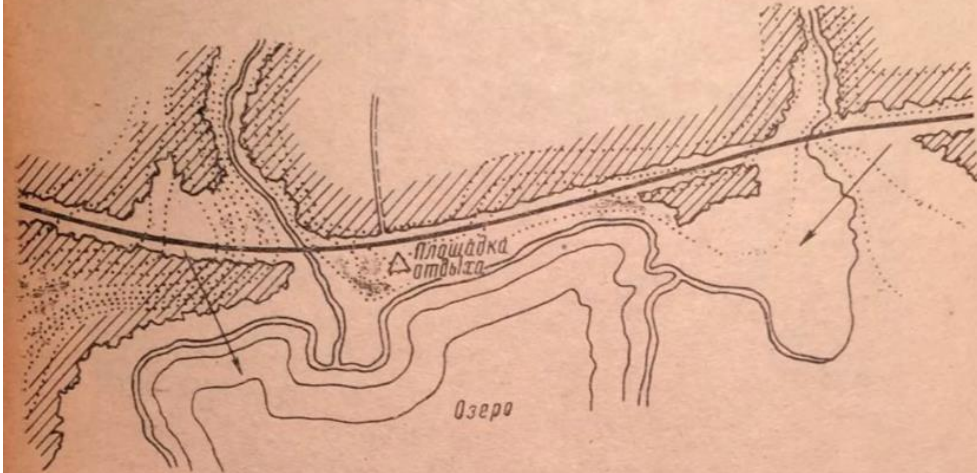
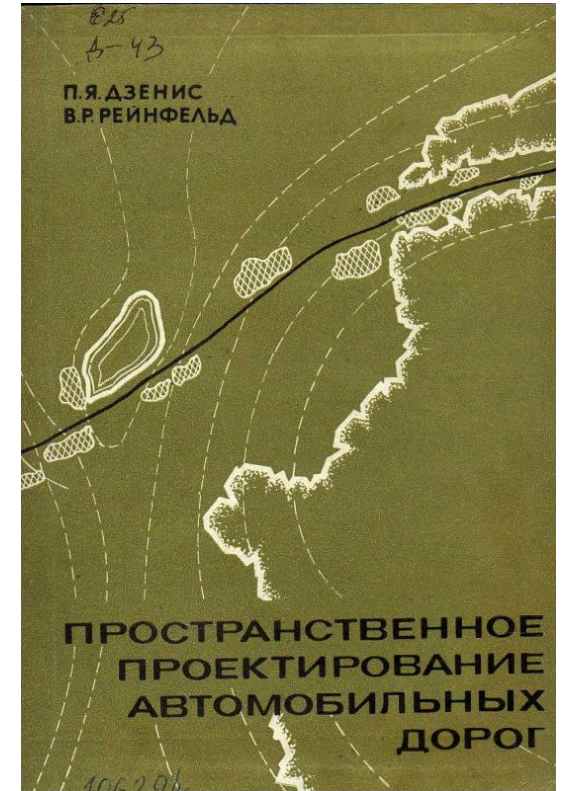

Рис. 66. Пример трассирования автомобильной дороги с учетом расположения мест отдыха

Dzenis, Reinfelde, & Reinfelde, Velta. (1968). Пространственное проектирование автомобильных. Москва Транспорт, https://archive.org/details/1968_20220426/page/89/mode/2up?view=theater <https://files.stroyinf.ru/Index2/1/4293854/4293854760.htm>

Velta Reinfelde 1919-2010

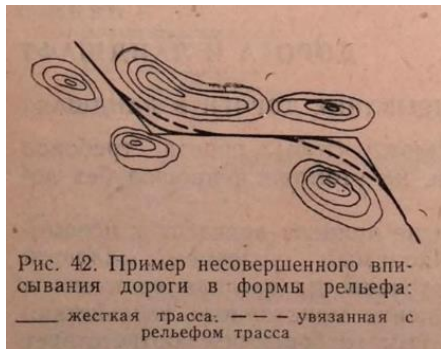

Рис. 42. Пример несовершенного вписывания дороги в формы рельефа:
— жесткая трасса. - - - увязанная с рельефом трасса

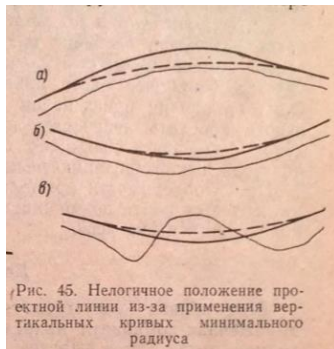

Рис. 45. Нелогичное положение проектной линии из-за применения вертикальных кривых минимального радиуса

Рис. 52. Пример организации придорожного ландшафтного пространства:
1 - существующие объемные элементы; 2 - новые элементы; 3 - автопавильон

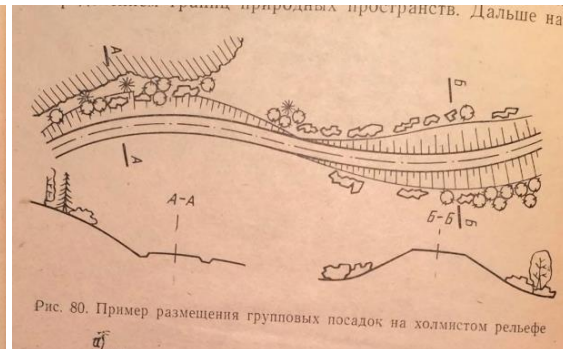
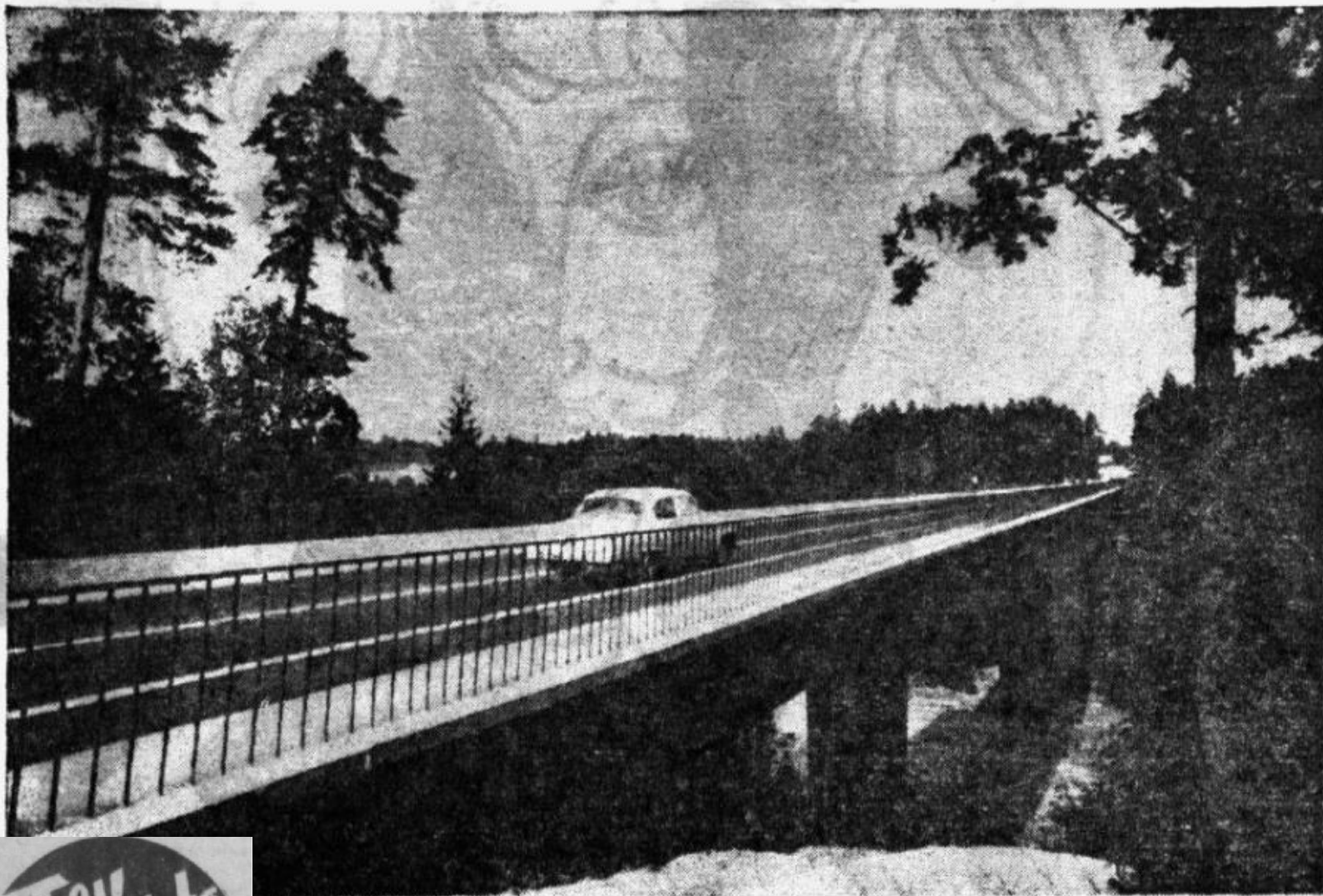

Рис. 80. Пример размещения групповых посадок на холмистом рельефе

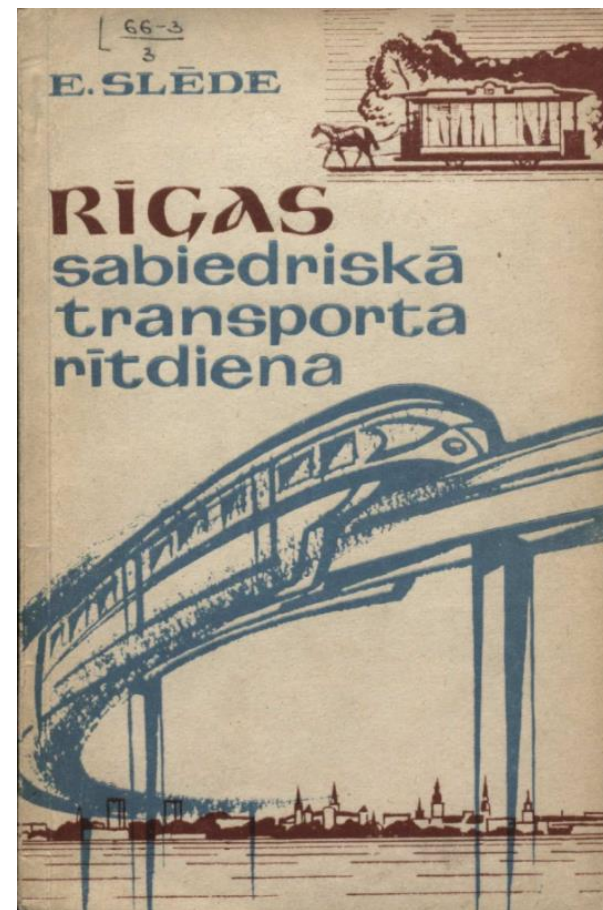
Рис. 79. Размещение групповых посадок с учетом скорости движения:
а - при 40 км/ч; б - при 100 км/ч

G. Janaiša foto

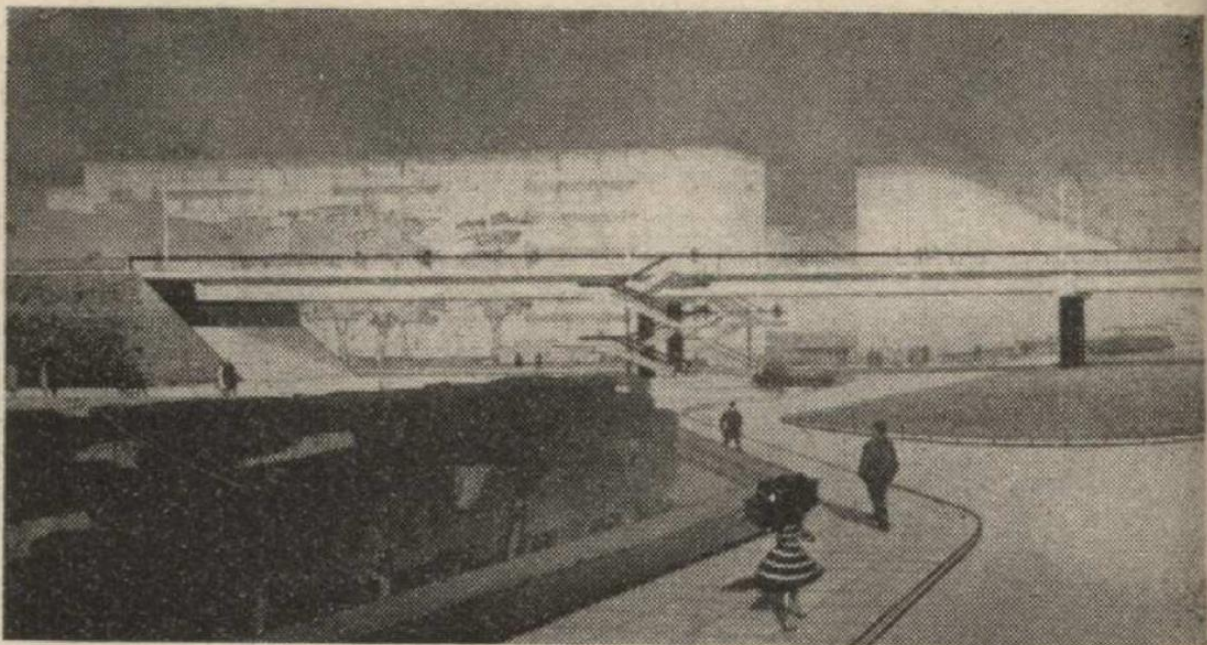

L O R U P E

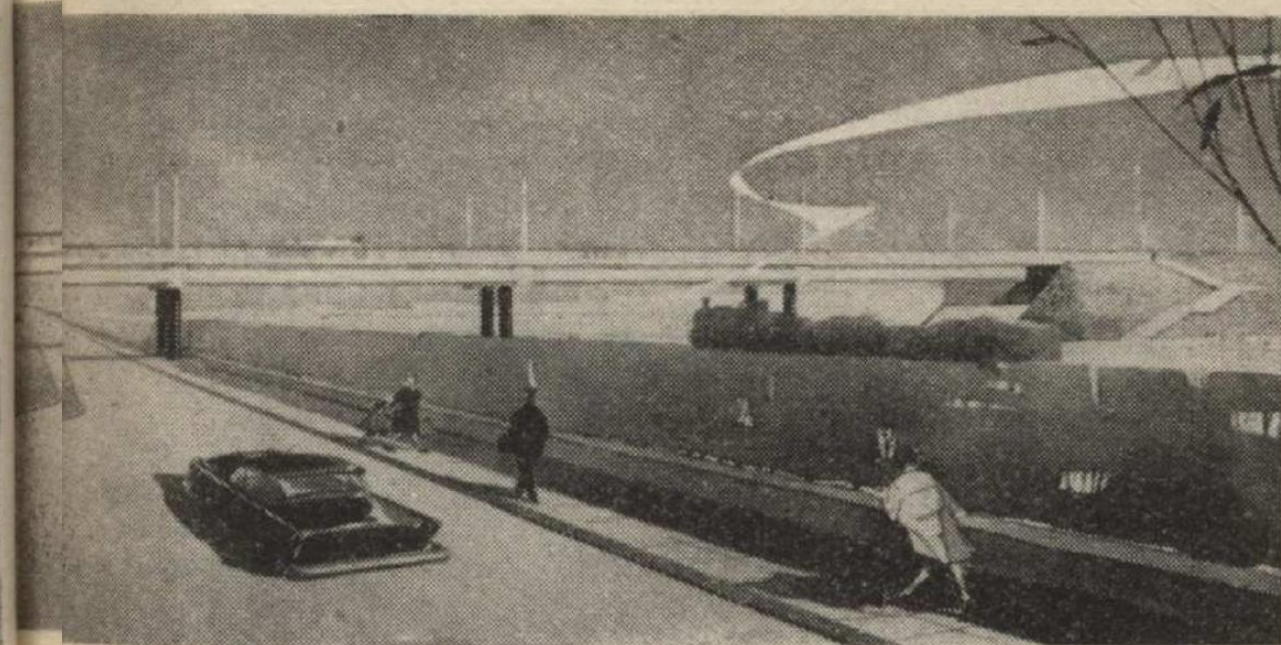

Slēde, E. (1965). Rīgas sabiedriskā transporta rītdiena. Rīga: Liesma.

Literatūra un Māksla,
Nr.35 (31.08.1968)

19. att. Tāds būs jauncelāmais

Stahanoviešu ielas kustības pārvads

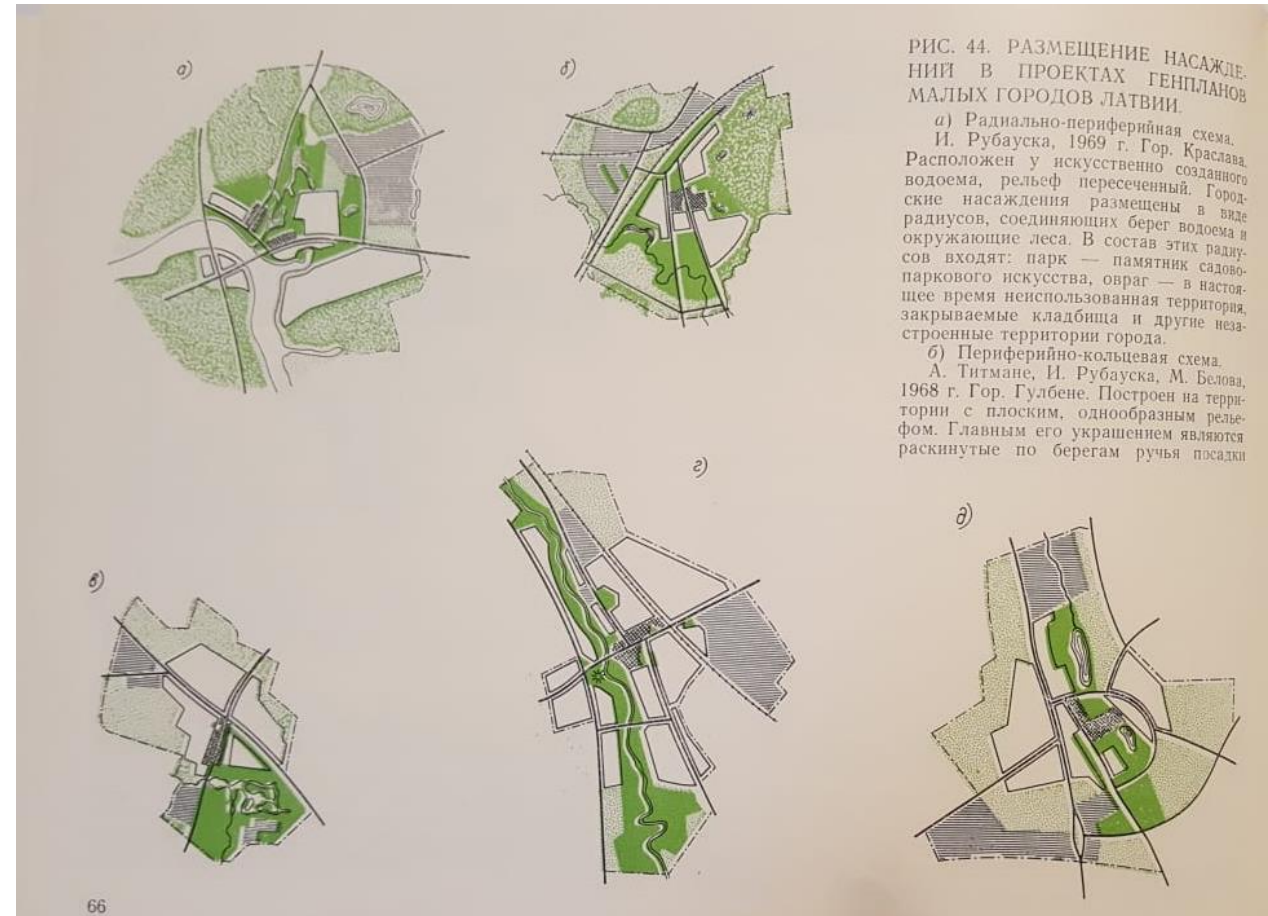
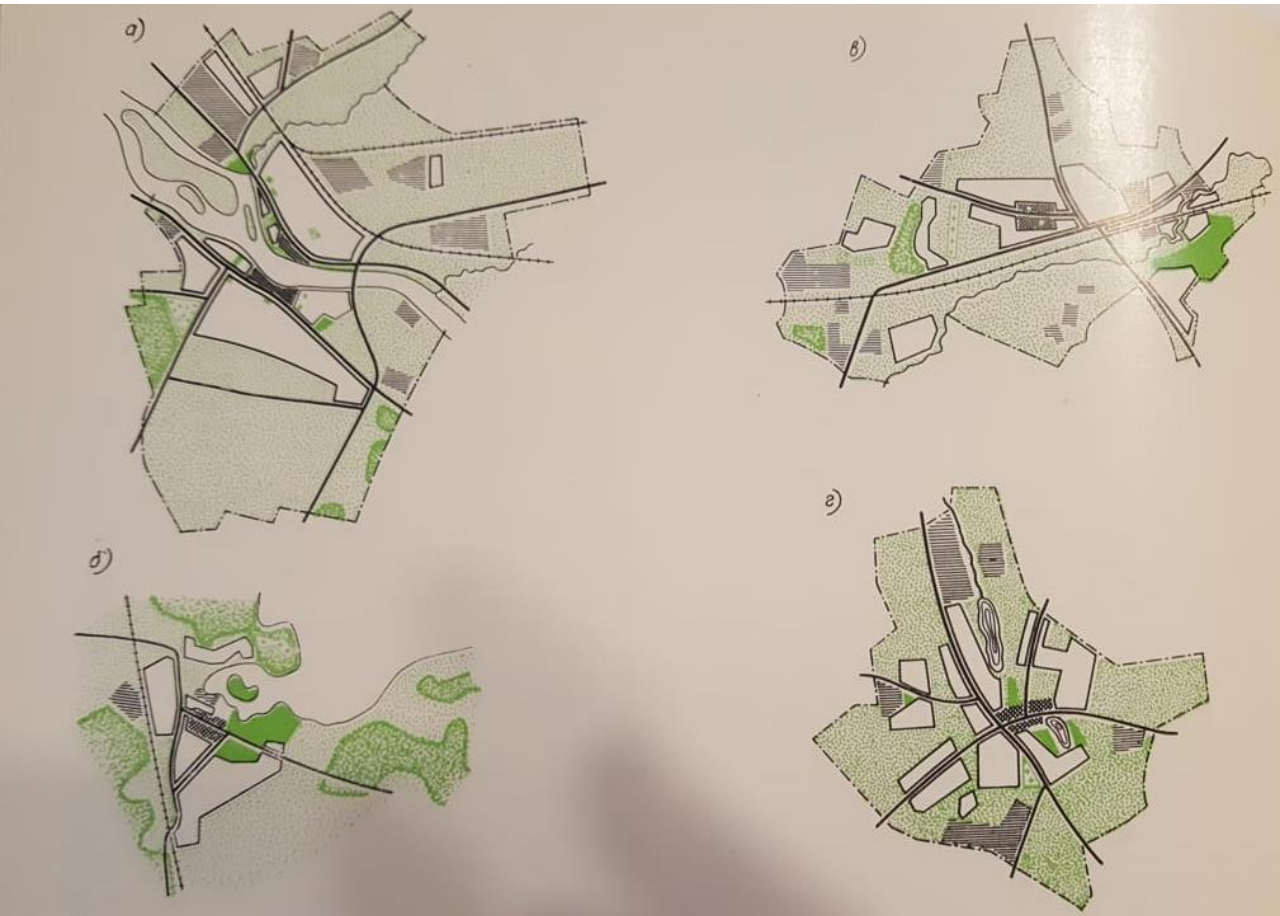
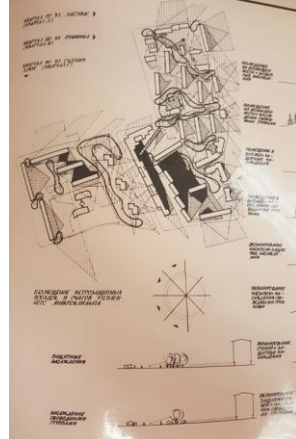

РИС. 44. РАЗМЕЩЕНИЕ НАСАЖДЕНИЙ В ПРОЕКТАХ ГЕНПЛАНОВ МАЛЫХ ГОРОДОВ ЛАТВИИ.

а) Радиально-периферийная схема. И. Рубауска, 1969 г. Гор. Краслава. Расположен у искусственно созданного водоема, рельеф пересеченный. Городские насаждения размещены в виде радиусов, соединяющих берег водоема и окружающие леса. В состав этих радиусов входят: парк — памятник садово-паркового искусства, овраг — в настоящее время неиспользуемая территория, закрываемые кладбища и другие незастроенные территории города.

б) Периферийно-кольцевая схема. А. Титмане, И. Рубауска, М. Белова, 1968 г. Гор. Гулбене. Построен на территории с плоским, однообразным рельефом. Главным его украшением являются раскинутые по берегам ручья посадки

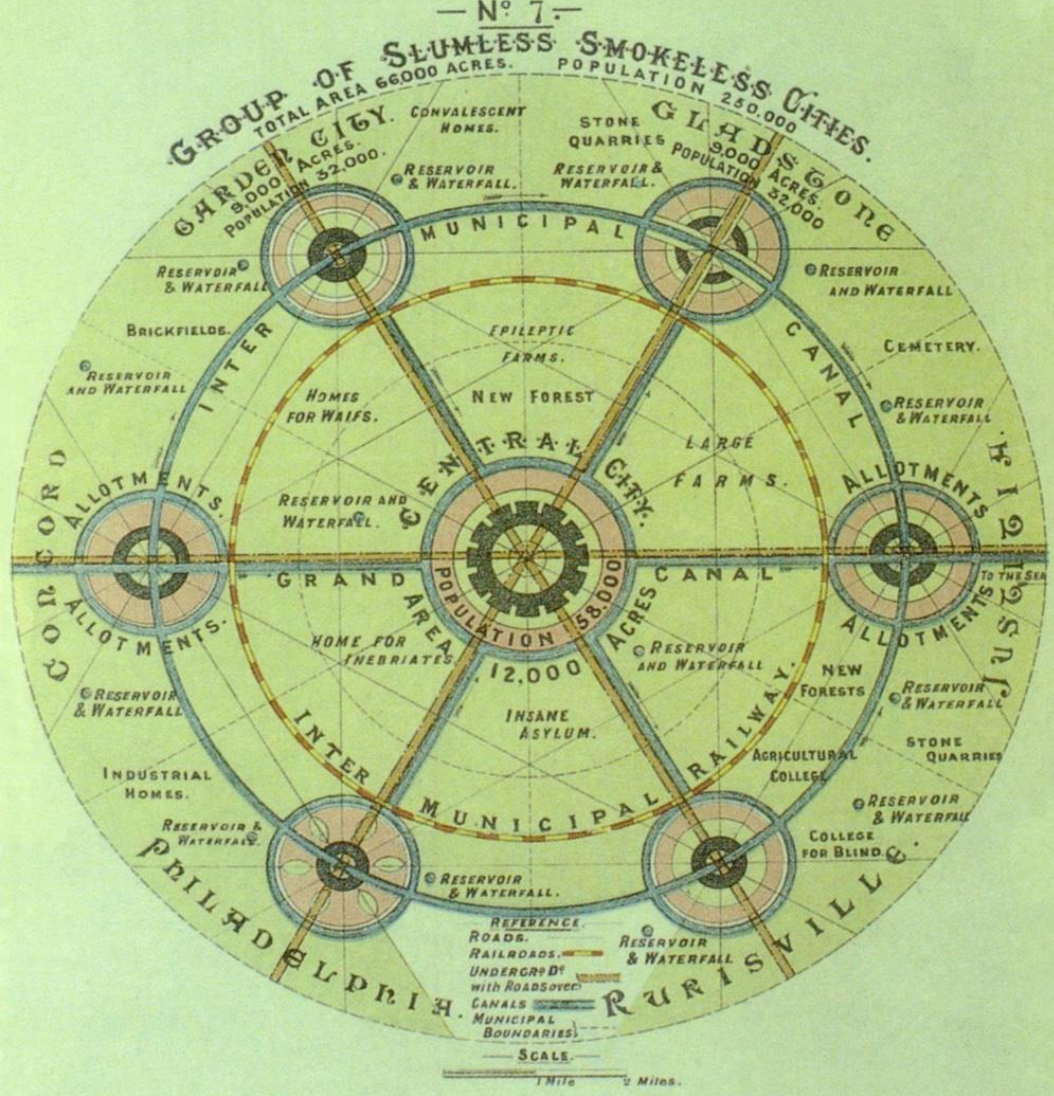

РИС. 35. СХЕМЫ РАЗМЕЩЕНИЯ НАСАЖДЕНИЙ, ПРЕДЛОЖЕННЫЕ Ю. Б. ХРОМОВЫМ [43]:

1 — центрическая; 2 — периферийная; 3 — кольцевая; 4 — радиально-кольцевая; 5 — радиальная; 6 — линейная; 7 — линейно-полосовая; 8 — объединенная озелененная территория разуплотненного города; 9 — групповая; 10 — комбинированная.

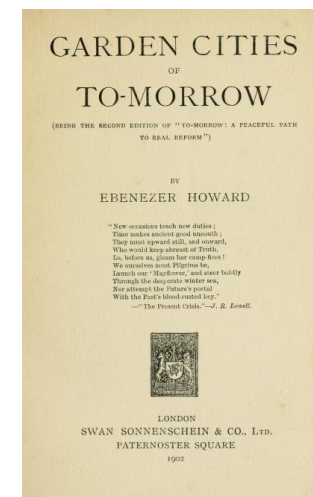

	Вентспилс Екадпилс Резекне Ливаны Кулдига Салдус Валмиера	Сигулда Цесис Алуксне Смилтене Гулдене Валмиера Мадона	>300
	Сигулда Цесис Алуксне Мадона Краслава	Огре Екадпилс Краслава Добеле Гезекне Талсы	200-300
	Огре Добеле Талсы Тукумс Балвы Лимбажи	Ливаны Тукумс Кулдига Салдус Балвы	100-200
	Смилтене Гулдене	Лимбажи Прейли Лудза	50-100
	Прейли Лудза		<50

Площадь насаждений общего пользования, лесов, парков, газонов

Garden cities of to-morrow, E. Howard
1898, 1902

<http://urbanplanning.library.cornell.edu/DOCS/howard.htm>

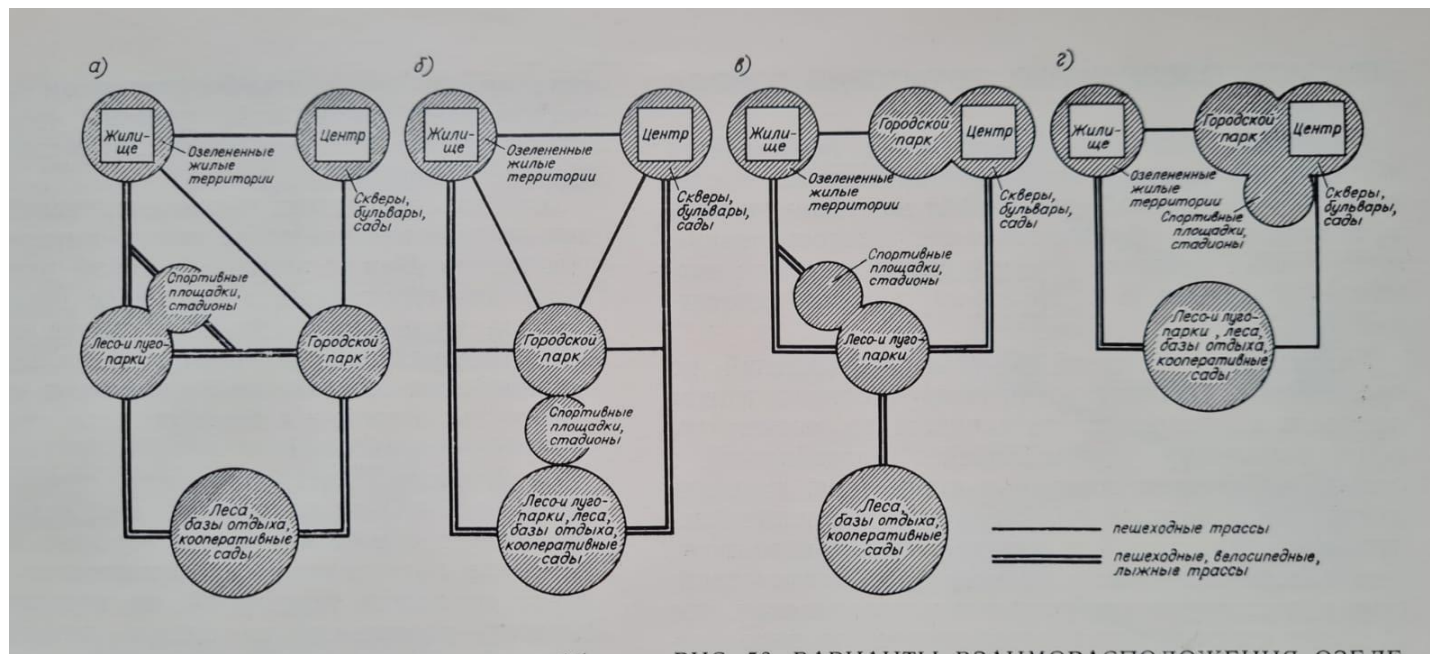
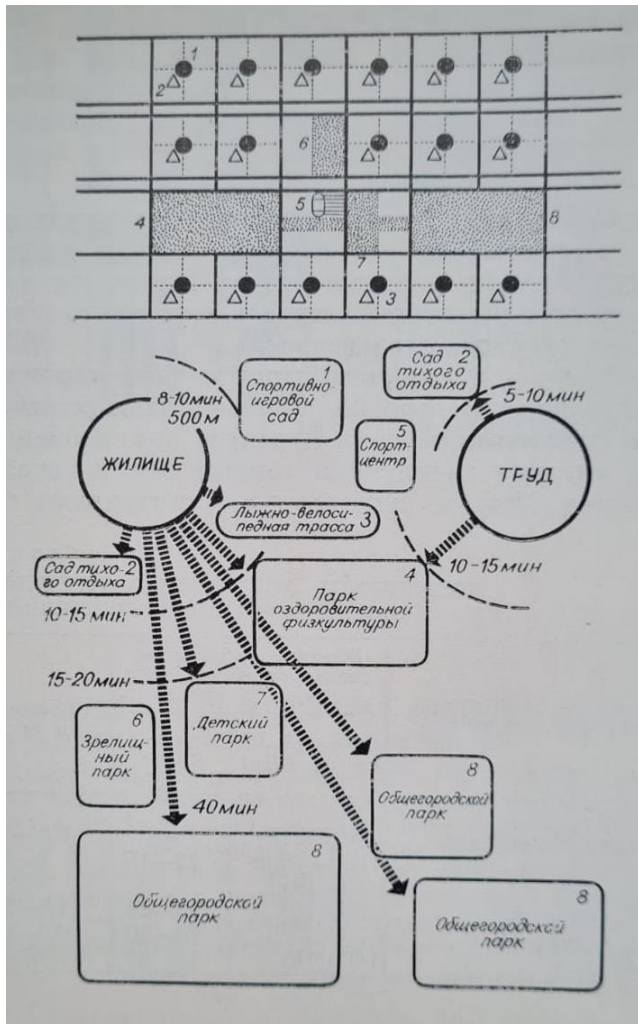
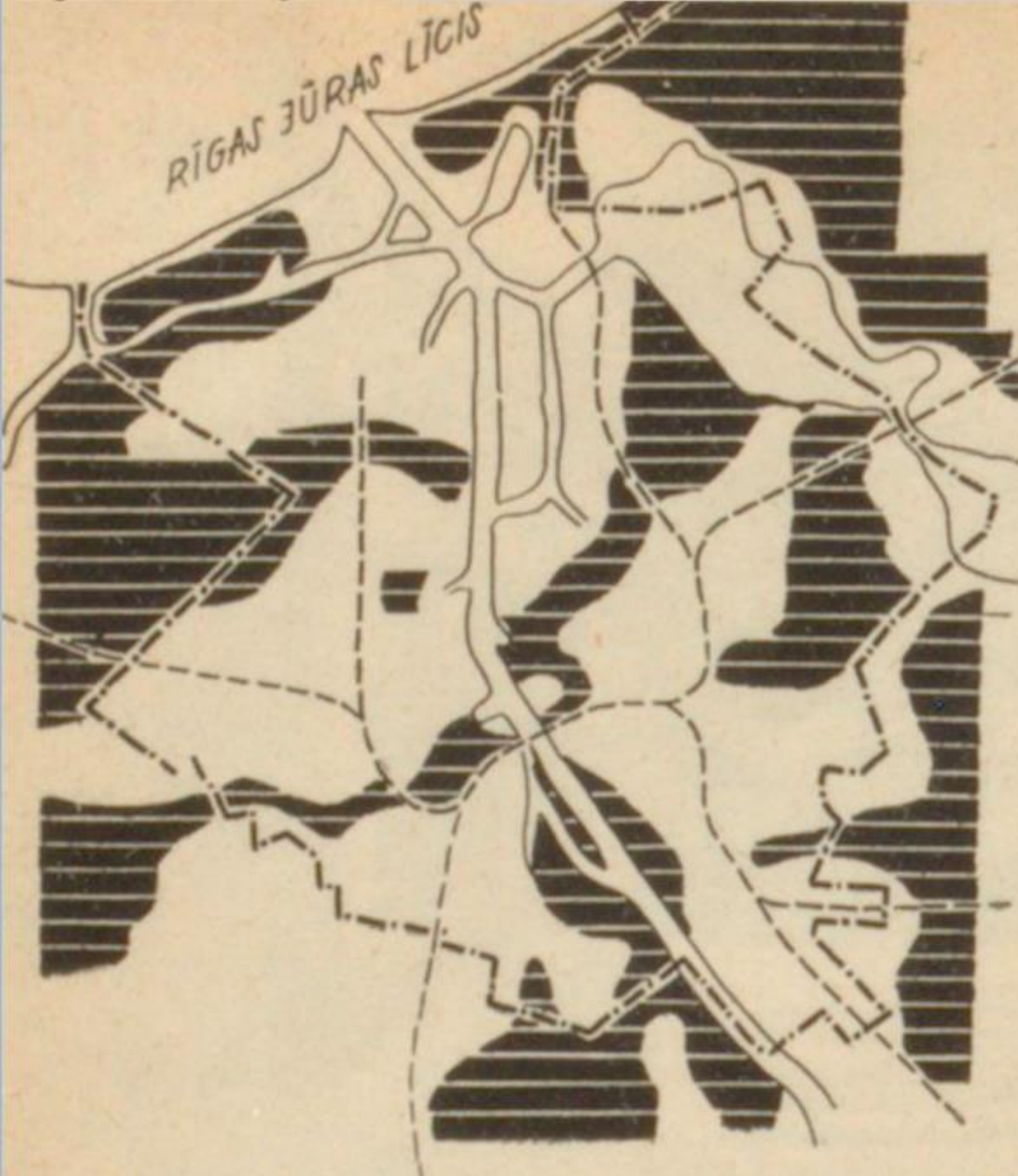

РИС. 59. ВАРИАНТЫ РАЦИОНАЛЬНОГО ПОКРОВЕНИЯ СЕДИ

Zaļumu sistēmas «zaļie ķīļi» ies šādos galvenajos virzienos.

- No Ķīšezera pāri Kultūras un atpūtas parkam un Rīgas hipodroma rajonam līdz pat kanāla apstādījumiem;
- No Biķernieku meža pāri jaunajam Purvciema dzīvojamo namu masīvam līdz 1905. gada parkam;
- No Doles salas, izmantojot Daugavas sengultnes ūdeņus un zaļumus, pāri Daugavas salām līdz pat Rīgas jūras līcim;
- Gar Mārupītes zaļajiem krastiem līdz PSKP XXII kongresa parkam.

RĪGAS PARKI

Zinātne un Tehnika, Nr.9 (01.09.1964)

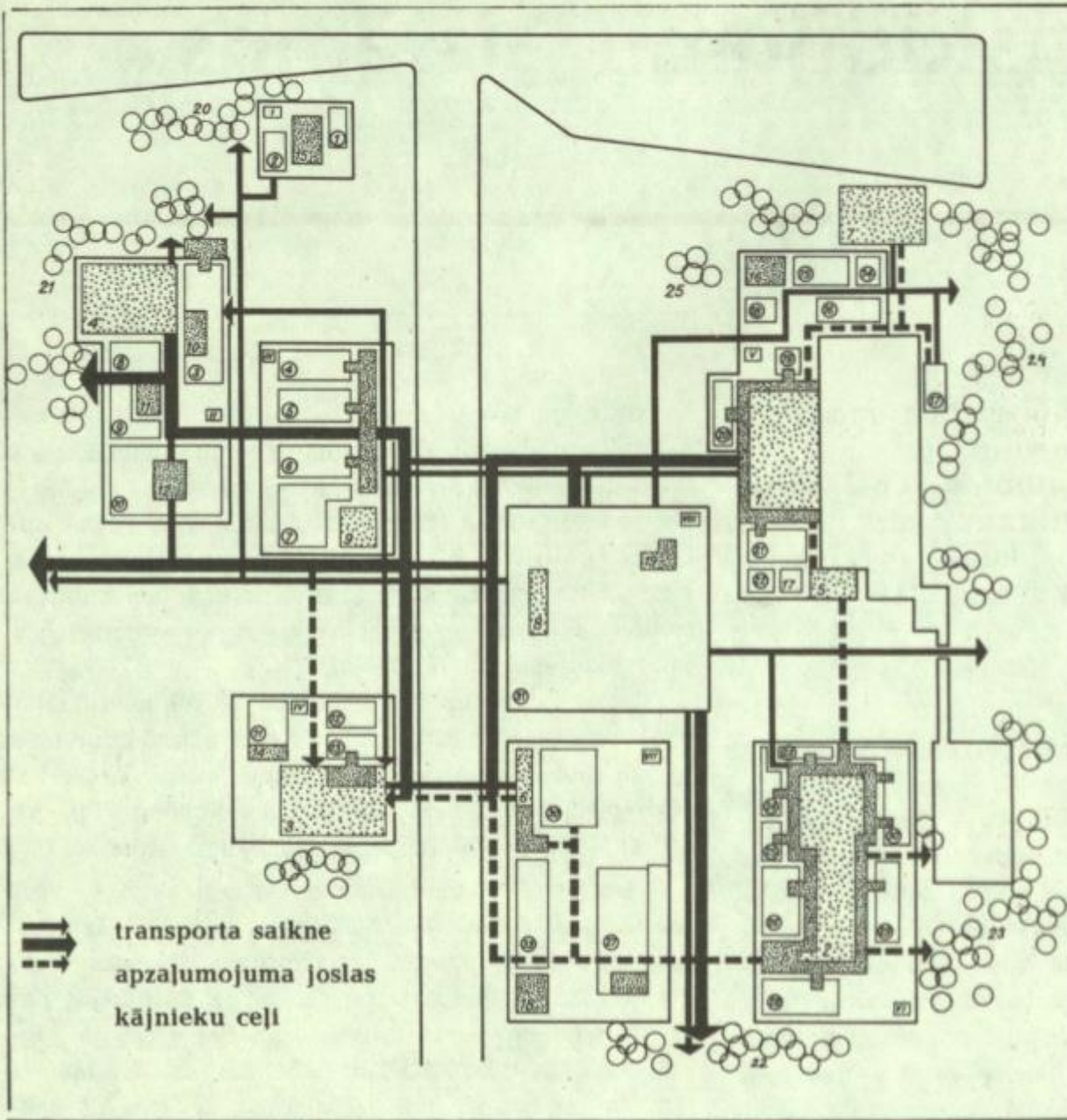
APSĪTIS, VAIDELOTIS

Rīgas piepilsētas zonas zaļumi saplūst vienotā sistēmā ar pilsētas centrālās daļas apstādījumiem un Daugavas salām.

MODRITE LŪSE

Rīgas apstādījumu perspektīvās struktūras shēma

Pilsētas nozīmes parki

- 1 — Mežaparks
- 2 — Biķernieku mežs
- 3 — Bišumuižas parks
- 4 — Kleistu mežs
- 5 — Bērnu parks pie Bābelītes ezera
- 6 — Krastmalas parks
- 7 — Vecāķu parks
- 8 — centra parku ansamblis
- 9 — XXII kongresa parks un Arkādija

Rajona nozīmes parki

- 10 — Annīņmuižas parks
 - 11 — Šampētera mežs
 - 12 — Bierīņu parks
 - 13 — Ilģuciema parks (ietver arī Dzegužkalnu)
 - 14 — Ziepniekkalna parks
 - 15 — Bolderājas parks
 - 16 — Vecmilgrāvja parks (ietver Ziemeļblāzmas parku)
 - 17 — Čiekurkalna parks
 - 18 — Tautu draudzības parks
 - 19 — memoriālais parks
- Lielie kapi

Meža parki

- 20 — Buļļu sala,

- 21 — Imanta,
- 22 — Šķirotava,
- 23 — Jugla,
- 24 — Jaunciems—E
- 25 — Vecdaugava

Dzīvojamie rajoni

- 1 — Bolderāja,
- 2 — Buļļu kāpa,
- 3 — Imanta,
- 4 — Ilģuciems,
- 5 — Dzegužkalns,

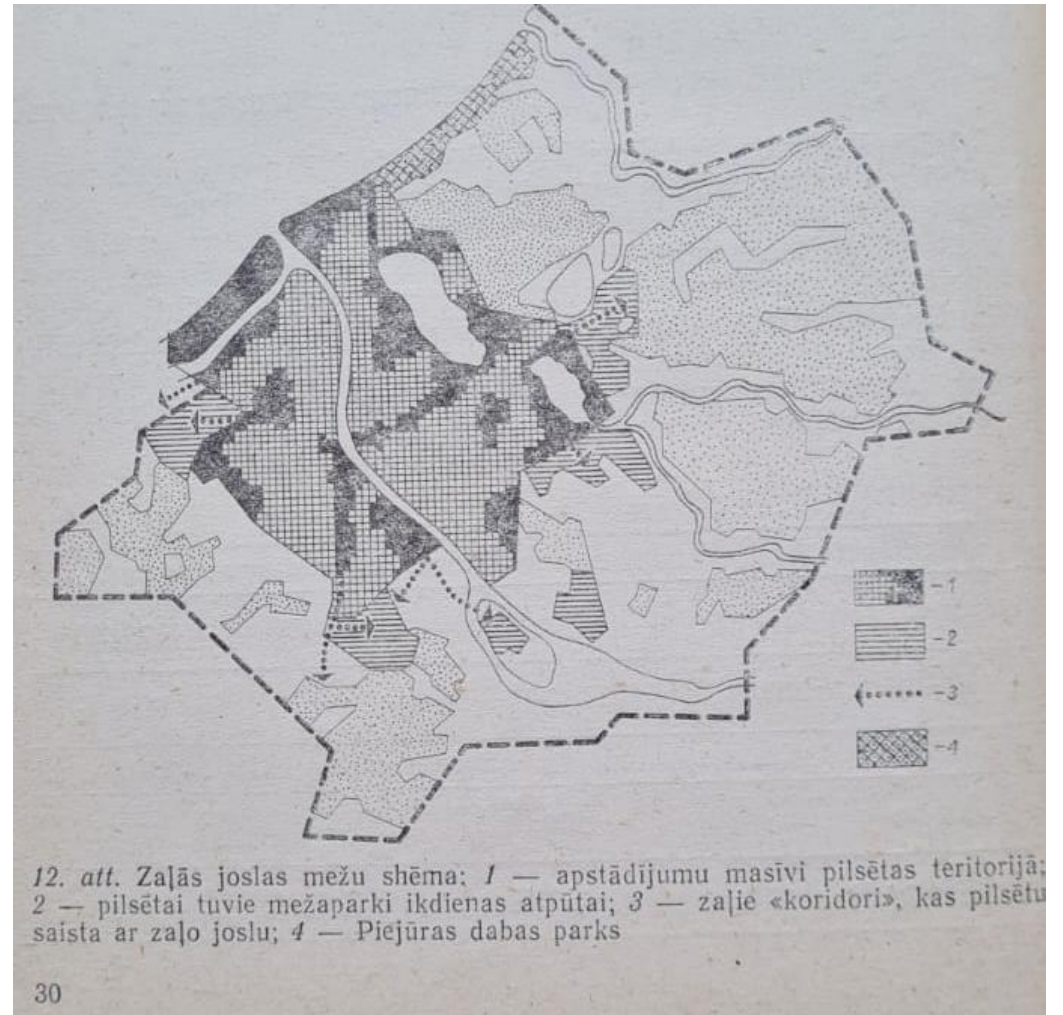
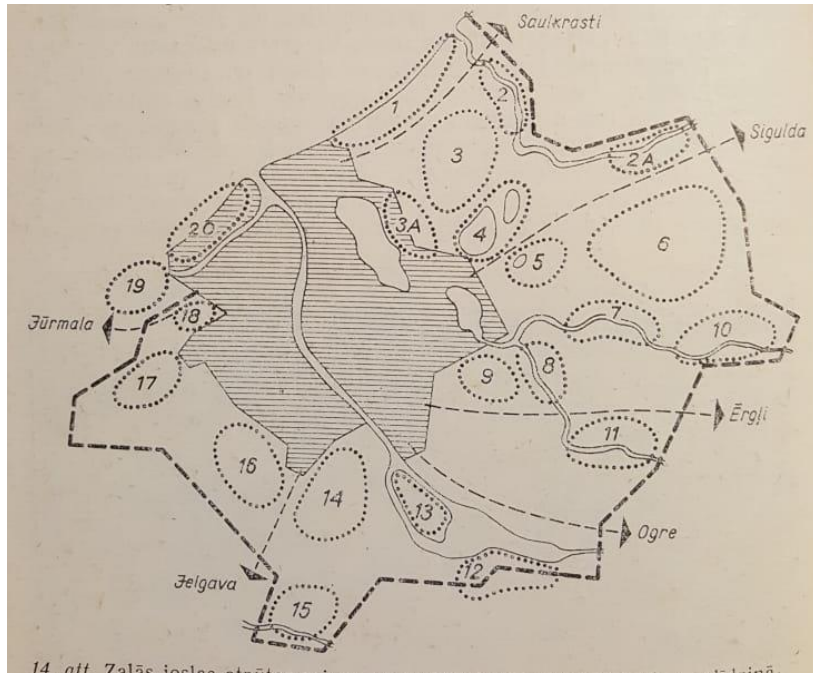
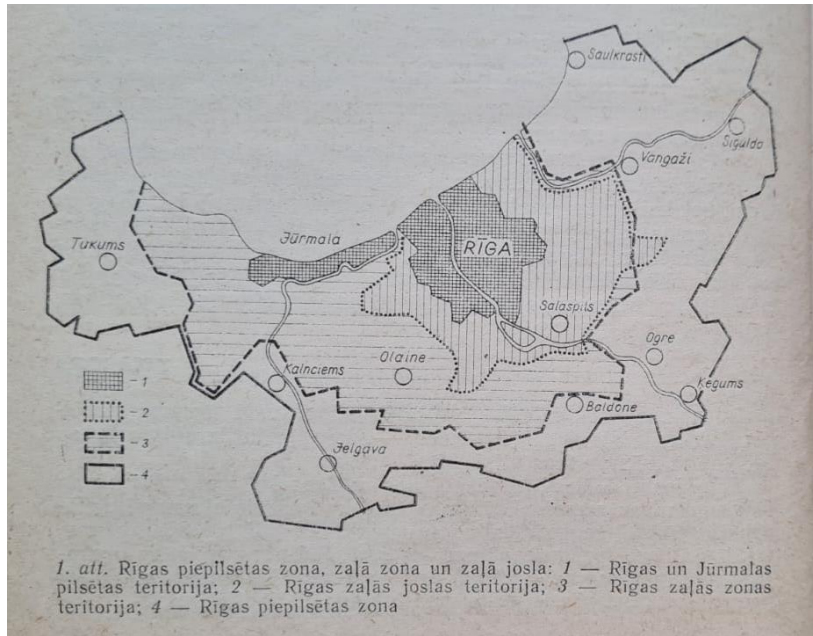
- 6 — Zaslauks,
- 7 — Āgenskalns,
- 8 — Zolitūde,
- 9 — Pleskodāle,
- 10 — Mārupe,
- 11 — Ziepniekkalns,
- 12 — Torņakalns,
- 13 — Bišumuiža,
- 14 — Vecāķi,
- 15 — Vecdaugava,
- 16 — zona A,
- 17 — Jaunciems,

- 18 — Vecmilgrāvis,
- 19 — Aplokciems,
- 20 — Sarkandaugava,
- 21 — Mežaparks,
- 22 — Čiekurkalns,
- 23 — Džutes masīvs,
- 24 — «Teikas» rajons,
- 25 — Raunas masīvs,
- 26 — Purvciems,
- 27 — Pļavnieki,
- 28 — Dreļļiņi,
- 29 — Mežciems,

- 30 — Jugla—Tirzas masīvs, 31 — Centrs,
- 32 — Krasta masīvs,
- 33 — Ķengarags

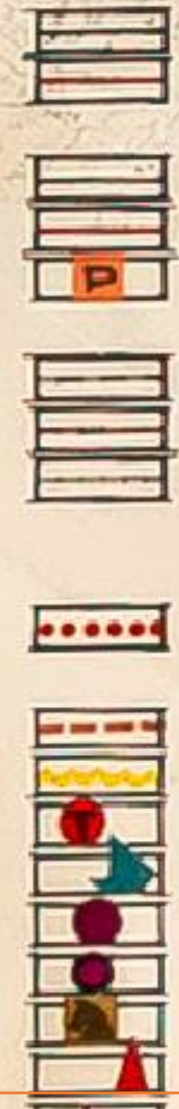

Ar romiešu cipariem apzīmēti Rīgas pilsētas ģenerālplānā pieņemtie nosacītie plānošanas rajoni

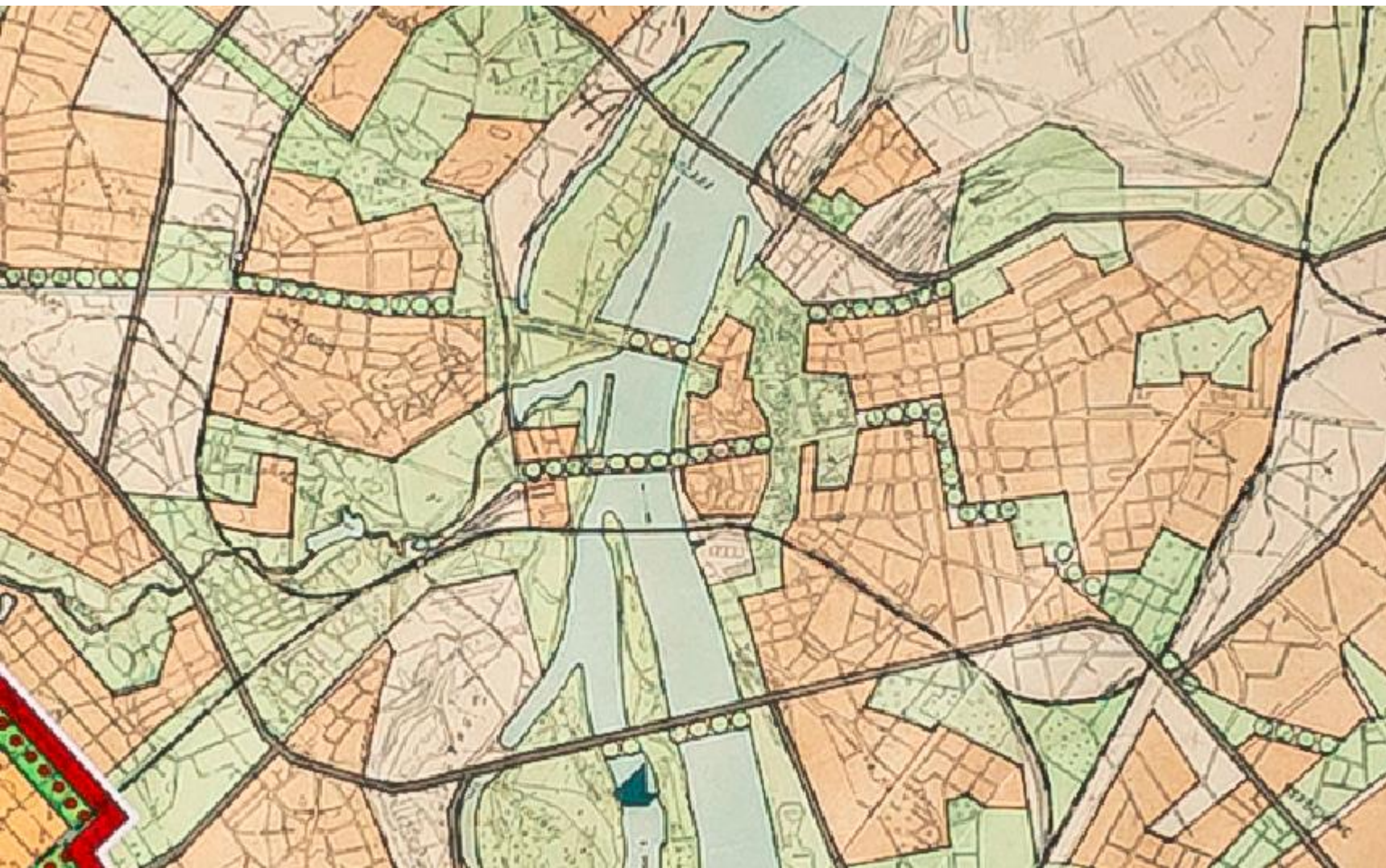
ЛУГОПАРКИ
 ПАРКОВЫЕ ЛЕСА
 ТЕРРИТОРИИ РЕКУЛЬТИВИРУЕМЫЕ ПОД ПАРКОВЫЕ ЛЕСА
 ПРОЕКТИР. ЛЕСОПАРКИ И ЗЕЛЕННЫЕ КОРРИДОРЫ К МЕСТАМ ОТДЫХА
 СОЗДАВАЕМЫЕ ЛЕСОПАРКИ
 ПРИРОДНЫЕ ПАРКИ
 ВОДООХРАННЫЕ ЛЕСА
 ЛЕСОПАРКИ И ЗЕЛЕННЫЕ НАСАЖДЕНИЯ НА ГОРОДСКОЙ ТЕРРИТОРИИ
 ЛЕСА И ЗЕЛЕННЫЕ НАСАЖДЕНИЯ В НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТАХ
 ЛЕСА И ЗЕЛЕННЫЕ НАСАЖДЕНИЯ НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВ. ЗЕМЛЯХ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ ТЕРРИТОРИИ САДОВОДЧЕСКИХ КООПЕРАТИВОВ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ ТЕРРИТОРИИ ДАЧНЫХ КООПЕРАТИВОВ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ ТЕРРИТОРИИ ВАО ЛЕТНЕГО ОТДЫХА
 СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЕ ЗЕМЛИ И ПРОЧИЕ ТЕРРИТОРИИ
 ТЕРРИТОРИИ РЕКУЛЬТИВИРУЕМЫЕ ПОД СЕЛЬХОЗЗЕМЛИ
 ВОЛОТА
 ПРОМЫШЛЕННЫЕ ТЕРРИТОРИИ
 I ОХРАННАЯ ЗОНА ПОДЗЕМНОГО ВОДОЗАБОРА
 ТЕРРИТОРИЯ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ С ПРОЕКТИР. ГРАНИЦАМИ
 ТЕРРИТОРИЯ ЗАСТРОЙКИ Г. РИГИ
 РЕБЕРЬ ДЛЯ Г. РИГИ ОСВЯЩАЕМЫЙ ЗА РАСЧЕТНЫМ СРОКОМ
 ВОДОЕМЫ
 ПРОЕКТИРУЕМАЯ ГРАНИЦА Г. РИГИ
 ПРОЕКТИРУЕМАЯ ГРАНИЦА ЗЕЛЕННОГО ПОЯСА
 АВТОДОРОГИ ОБЩЕГОСУДАРСТВЕННОГО ЗНАЧЕНИЯ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ ЗА РАСЧЕТНЫМ СРОКОМ

АВТОДОРОГИ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ
 ВНУТРИПОСЕЛКОВЫЕ УЛИЦЫ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ
 АВТОСТОЯНКИ
 ЛИНИИ ЖЕЛЕЗНОЙ ДОРОГИ
 СУЩЕСТВУЮЩИЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ
 ПРОЕКТИРУЕМЫЕ ЗА РАСЧЕТНЫМ СРОКОМ
 ОСНОВНЫЕ ПРОГУЛОЧНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ
 ПЕШЕХОДНЫЕ
 ЛЫЖНЫЕ
 ВЕЛОСИПЕДНЫЕ
 ЗОНЫ МАССОВОГО ОТДЫХА
 ПЛЯЖИ
 ТУРБАЗА ВЫХОДНОГО ДНЯ
 БАЗА ПРОКАТА ЛОДОК
 БАЗА ПРОКАТА ВЕЛОСИПЕДОВ
 МОТОПРОКАТНАЯ СТАНЦИЯ
 КОННО-СПОРТИВНАЯ СТАНЦИЯ
 ЛЫЖНО-ПРОКАТНАЯ СТАНЦИЯ

1982

Fotogrāfs - Juris Poišs
<https://www.facebook.com/profile/100031223985463/search/?q=ab%20dambi>

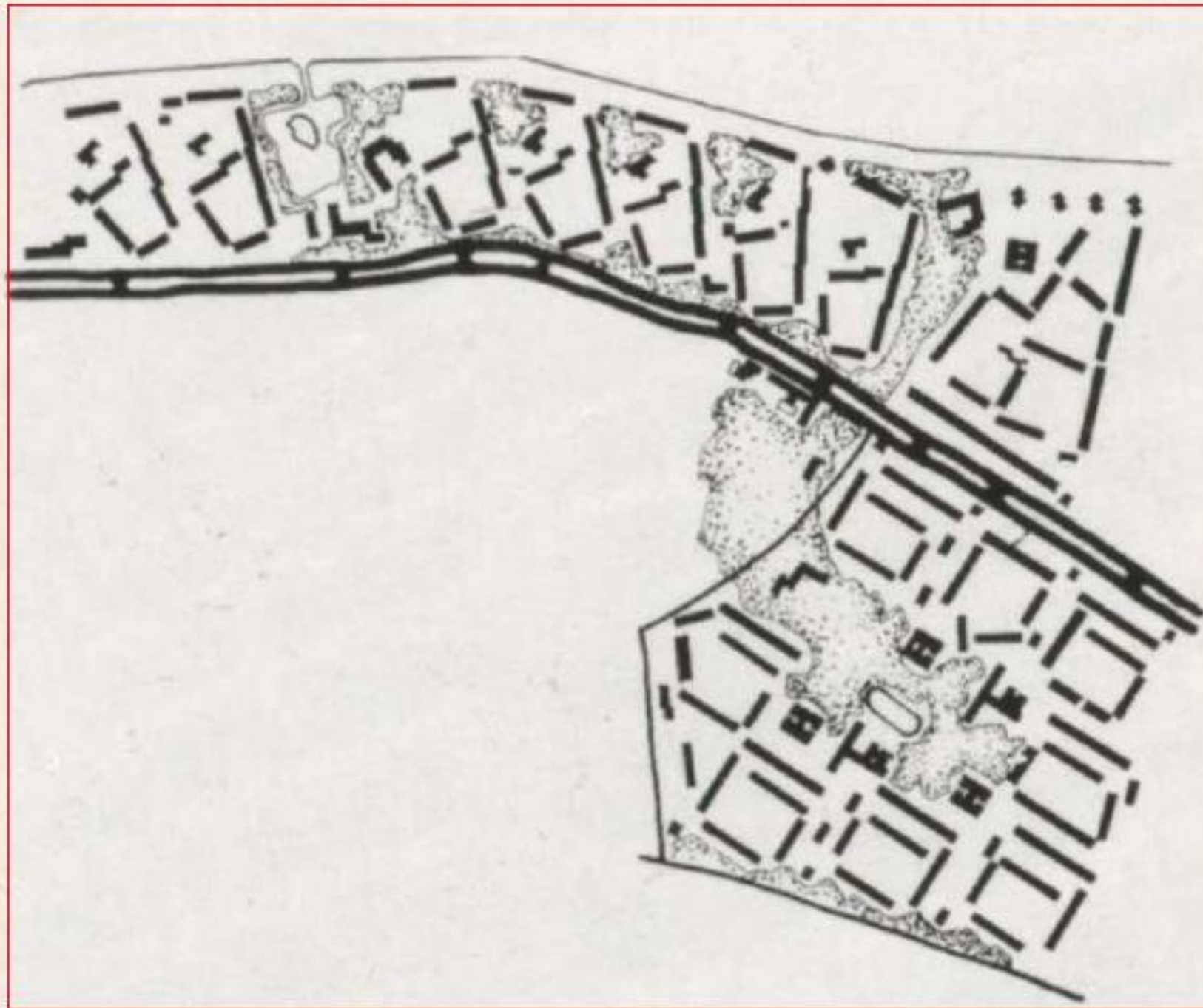
s

Vecrīgas siluets

251. attēls.
Ķengaraga
panorāma

LATVIJAS PSR KOMUNĀLĀS SAIMNIECĪBAS MINISTRIJA

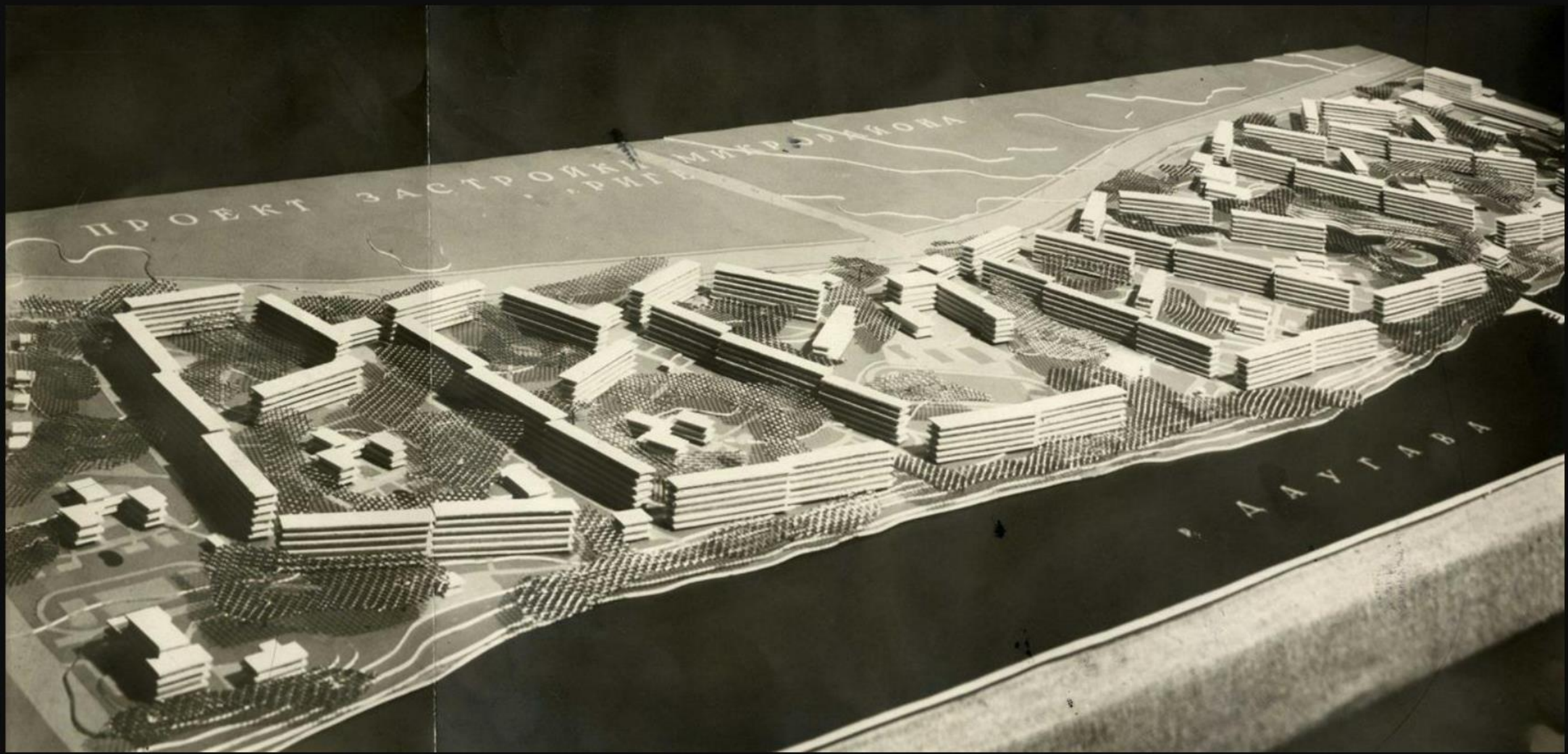
VEIDOSIM SKAISTAS PILSĒTU AINAVAS!

LATVIJAS REPUBLIKĀNISKAIS ZINĀTNISKI TEHNISKAIS
INFORMĀCIJAS UN PROPAGANDAS INSTITŪTS
RĪGĀ 1970

250. attēls.

Dzīvojamais rajons
«Kengarags» Rīgā.
Plāns. Arhitekti
G. Melbergs, D. Sila
u. c.

Arhitekti Gunārs Melbergs, Ruta Paikune, Daignija Sila, Alfrēds Plēsums. Dzīvojamais rajons "Kengarags" Rīgā. Detaļplānojums. Makets (1960.)

<https://www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/arhitekturas-muzeja-bus-skatama-izstade-mikrorajoni-spozums-un-posts.d?id=51209171>

PURVCIEMS NEBŪS PURVĀ

Kas gan no rīdziniekiem nezina Purvciemu! Plašajā līdzenumā atsevišķas mājiņas, pavasaros lielas ūdens peļķes, kūdrāja viņā pusē — skaistais Bīķernieku mežs un daudz brīvas teritorijas. Daudzus gadu desmitus šim plašajam rajonam, kas atrodas tik tuvu galvaspilsētas centram un vēl tuvāk lielākajiem Rīgas rūpniecības rajoniem, dzīvokļu celtnieki pagāja garām. Vai kāds varēja iedomāties Āgenskalna priekšu, Lielās Juglas un Kenģaraģa vietā doties uz purvaino Purvciemu? Un tomēr šodien pilsēt-būvnieku skati gan aiz ekonomiskiem, gan aiz pilsēt-būvnieciskiem apsvērumiem vērsti tieši uz šo rajonu. Jau tuvākajos gados tiks izsmeltas iespējas masveida dzīvokļu celtniecību izvietot uz ģeoloģiskajā ziņā izdevīgām teritorijām. Tāpēc Rīgas ģenerālā plāna birojā jau ilgāku laiku tiks gatavoti priekšlikumi Purvciema apbūvei. Ar paveikto darbu šajās dienās bija iespējams iepazīties arī mūsu republikas arhitektiem Latvijas PSR Arhitektu savienības valdes rīkotajā sanāksmē. Projekta autori arhitekti G. MELBERGS, R. PAIKUNE un D. SILA. Priekšlikumus

transporta kustības un lelu tīklu izkārtojumam izstrādājuši inženieris N. SUJEVS un arhitekts R. LELIS. Klātesošos ar projektu iepazīstināja projekta galvenais arhitekts G. MELBERGS.

Purvciema izbūves projekts aptver visu plašo Rīgas austrumu nomali, sākot no «Daugavas» stadiona un 1905. gada parka un pāri pilsētas robežām aizsniedzoties Dreiliņu un Mežciema laukos. Apbūves struktūru lielā mērā noteikuši īpatnējie hidroģeoloģiskie apstākļi. Rajonā visumā ļoti augsts gruntsūdens līmenis. Projektā sniegti vairāki priekšlikumi tā novadīšanai, ievērojama daļu no Purvciema aizņem Hausmaņa kūdras purvs, kas, saplūstot kopā ar Bīķernieku priedēm, veido vienotu parka masīvu, pie kura pieguļ gan dzīvojamā rajona, gan arī plaša pilsētas rajona sabiedriskais centrs. Kā ātrgaitas satiksmes maģistrāles (A. Deglava iela, Braslas iela), tā arī pilsētas nozīmes un rajona nozīmes maģistrāles (Stirnu, Ierīku, Bīķernieku u. c. ielas) kalpos gan plašākiem starppilsētu satiksmes uzdevumiem, gan arī iedzīvotāju nokļūšanai darbā

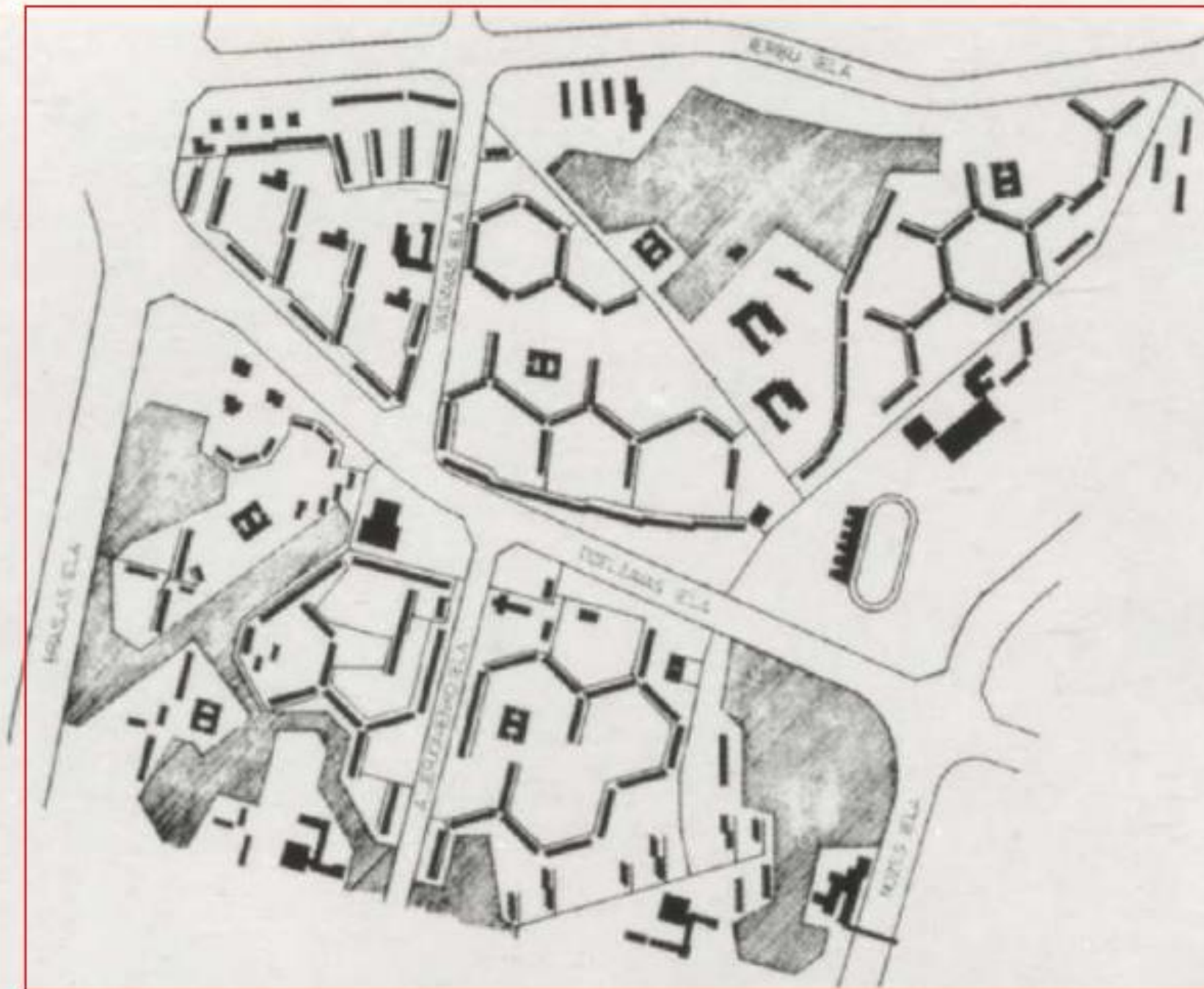
vai tuvējās piepilsētas atpūtas vietās.

Celtniecības pirmajai kārtai izstrādāta arī apbūves skice. Tā aptver Purvciema rajonu, kas ir tuvāk pilsētas centram, aptuveni starp Braslas un Stirnu ielu. Autoru kolektīvs, reizē nodrošinot jaunā dzīvojamā rajona iedzīvotājus ar visiem sadzīves un komunālo pakalpojumu veidiem, apbūvei izmantojis 5, 9 un 16 stāvu ēkas, grupējot tās gan ap plašiem pagalmiem, gan sašlīdzot garās virknēs. Kompozīcijas pamatā liktais dzīvojamo namu grupējums sešstūra elementos dod iespēju izveidot zaļumos slīgstošu un visām atpūtas prasībām atbilstošu telpu. Celtniecības pirmajā kārtā paredzēts uzcelt līdz 700 tūkstošu kvadrātmetru dzīvojamās platības, turpmākajās kārtās ievērojami pārsniedzot 1 miljonus. Purvciema masveida apbūvi domāts uzsākt vēl līdz 1970. gadam.

Recenzenti arhitekts O. BUKA un inženieris V. KNAPS izstrādāto projektu visumā novērtēja atzinīgi. Recenzenti vērsa uzmanību uz vēl nepietiekami pamatotiem priekšlikumiem teritorijas meliorēšanā. Rīgas celtniecības

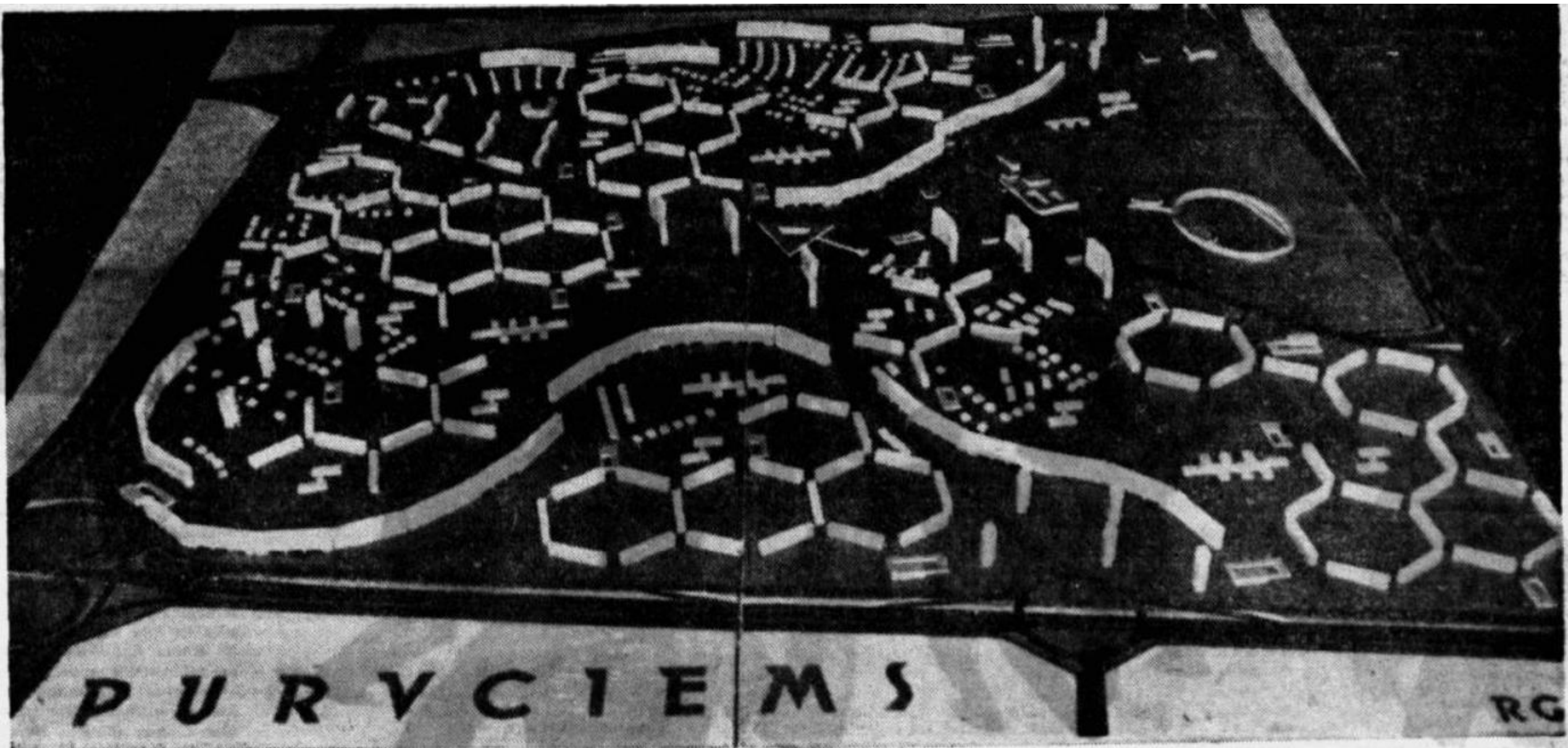
praksē šādos jautājumos vēl maz pieredzes, tāpēc nekavējoties nepieciešams uzsāktos projektēšanas darbus turpināt. Nepietiekami argumentēti arī priekšlikumi daļējai apbūves izvietojumam kūdras slāņos.

Debatēs arhitekts DZ. DRIBA aizrādīja, ka projektā vēl nav pietiekami pamatots stāvu diferenciējums. Atsevišķu kompozīcijas elementu izkārtojumā manāma formāla pieeja. Oponējot Dz. Dribam, arh. I. STRAUTMANIS aizstāvēja uzskatu, ka ne katrs tīras formas priekšlikums ir formāls. Plašo, regulāro pagalmu organizācijā ēka zaudēusi savu individuālās izpausmes raksturu un kļuvusi par pilntiesīgu pilsēt-būvniecības ansambļa elementu. Pēc I. Strautmaņa domām, Purvciems kompozīcijā ir labāks par Kenģaraģu. Arhitekts E. PUČINS uzsvēra Purvciema izcilo vietu pilsētā; priekšlikums apgūt Purvciemu ir reāls, un nekavējoties veicami priekšdarbi teritorijas inženiertehniskajai sagatavošanai. Debatēs runāja arī arhitekti A. DRANDE, T. PAIKUNS, — V. APSITIS, A. KROMIŅŠ un inženieris J. JAGARS.

Krastiņš, Dripe,
Strautmanis, Holcmane,
Breikšs, Dripe, Jānis, . . .
Baltika. (1998). **Latvijas
arhitektūra no senatnes
līdz mūsdienām** / Jānis
Krastiņš, Ivars Strautmanis,
Jānis Dripe ; [redaktore
Velta Holcmane ; vāka
mākslinieciskais
noformējums Dainis
Breikšs]. Rīga: Baltika.

252. attēls.
Dzīvojamais rajons
«Purvciems» Rīgā.
Plāns. Arhitekti
G. Melbergs,
R. Paikune,
M. Medinskis u. c.

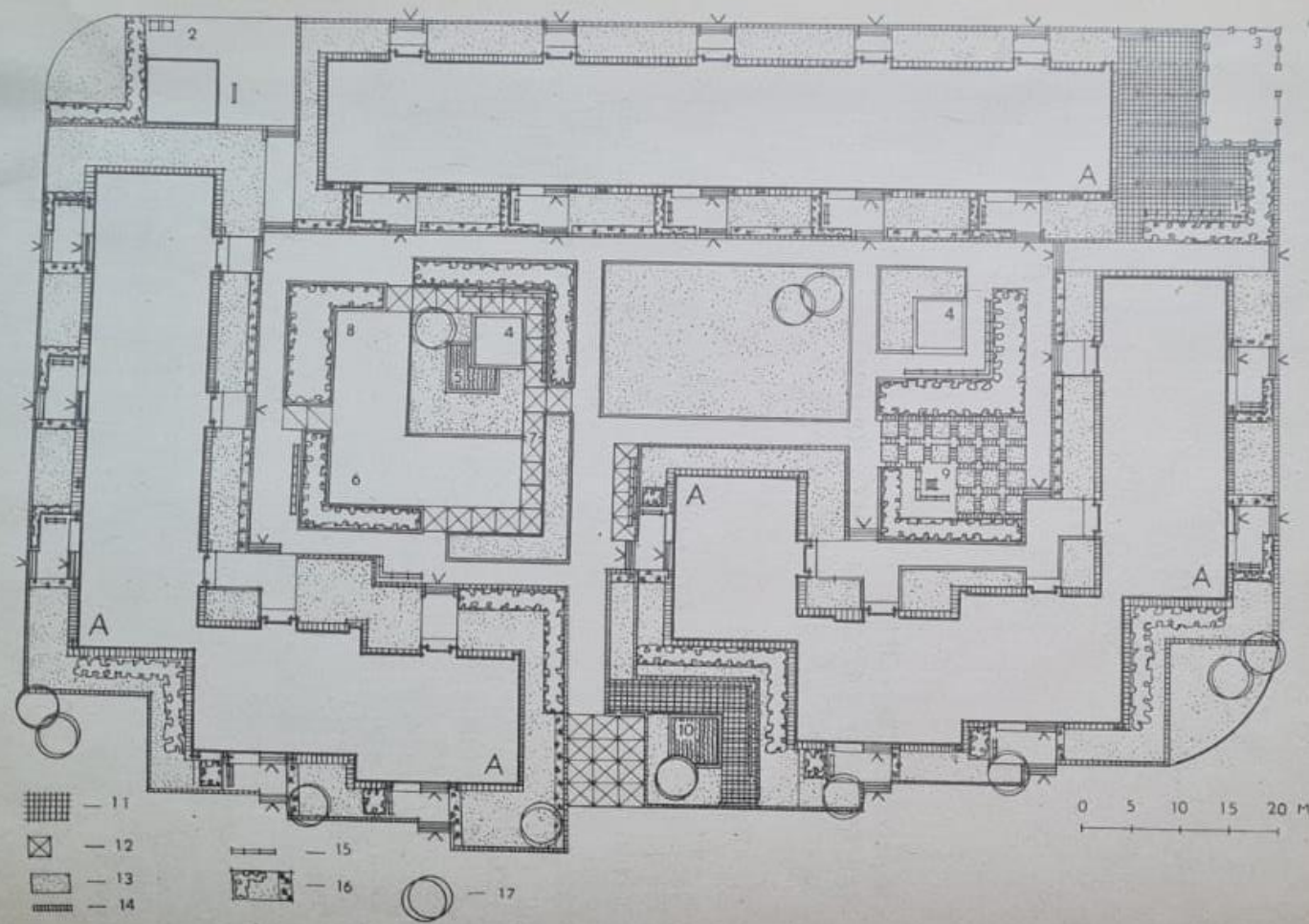
PURVICIEMS

RG

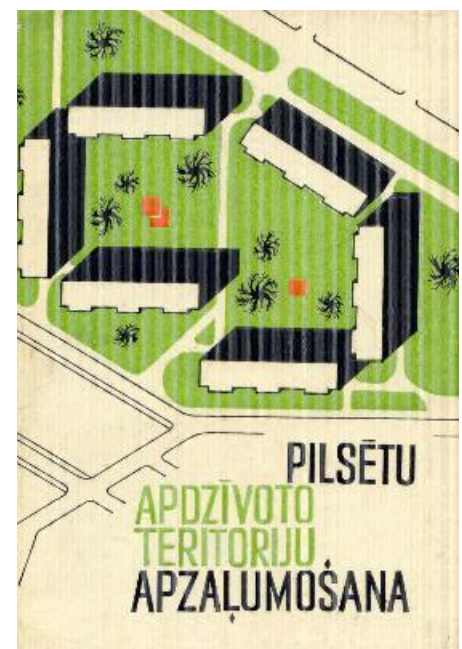
— KĀPĒC JUMS TE NAV IESTĀDĪTS NEVIENS KOCIŅŠ, NEVIENS KRŌMIŅŠ!
— TU GAN ESI ZAĻŠ!

I. MELGAILIS

1. att. Dzīvojamais kvartāls Liepājā, Sarkanarmijas ielā (arh. A. Skujiņa):
 A — dzīvojamās ēkas; 1 — laukums veļas žāvēšanai; 2 — laukums atkritumu tvertnēm, grīdsegu, paklāju u. c. priekšmetu tīrīšanai; 3 — laukums šķidrās gāzes cisternām; 4 — mazbērnu rotaļu laukums; 5 — bradājamais baseins; 6 — laukums ar smilšu iesegumu bērniem kustību rotaļām; 7 — siena rotaļam ar bumbu; 8 — laukums šūpolēm; 9 — pieaugušo atpūtas laukums; 10 — dekoratīvs šūpolbaseins; 11 — būvniecības materiālu nolikums; 12 — kalns; 13 — akmeņu, mazātkas, iesegums; 14 — šķeltnes; 15 — gājēju ceļš; 16 — ietītais ceļš; 17 — aplis.

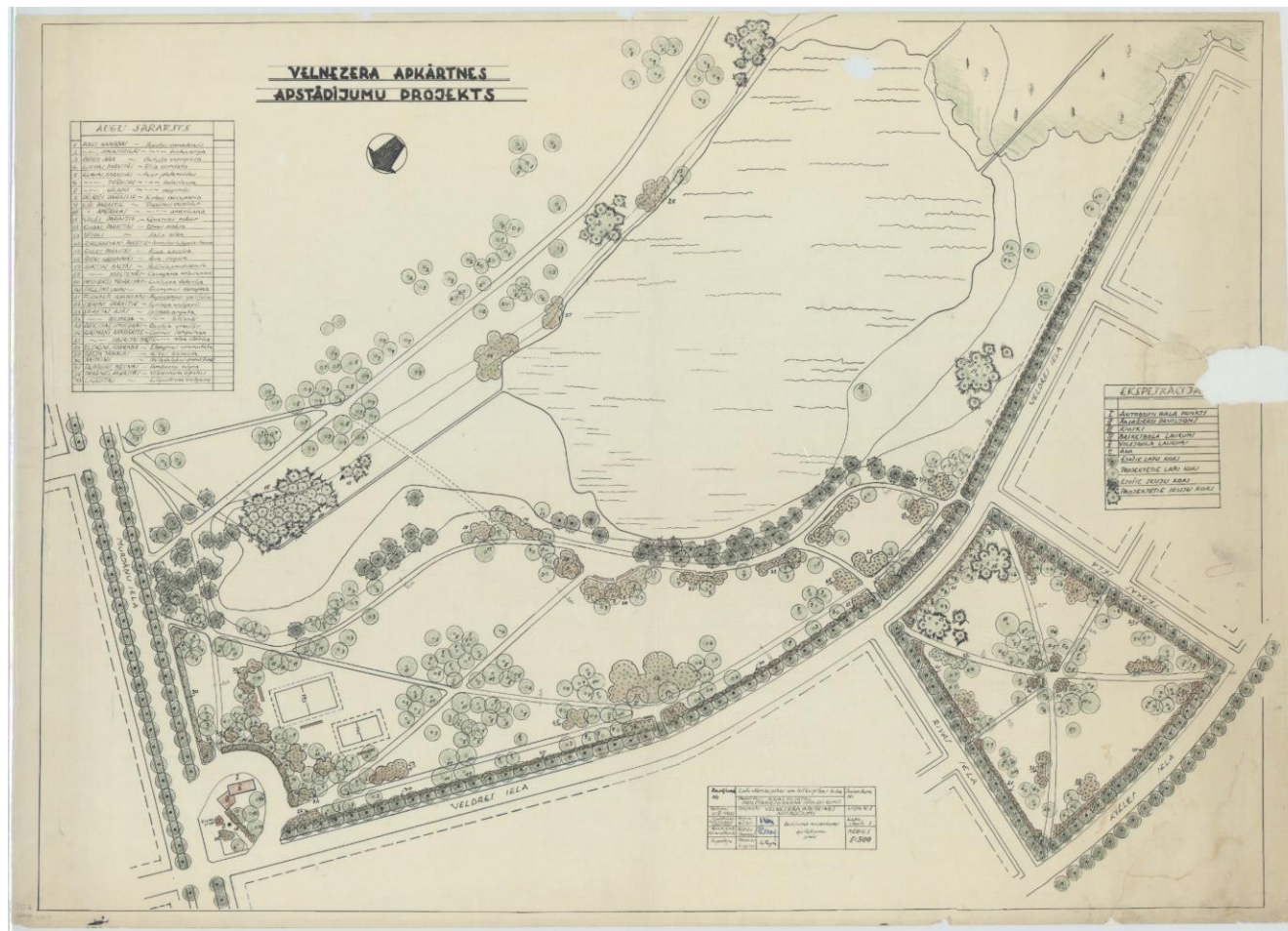
1973

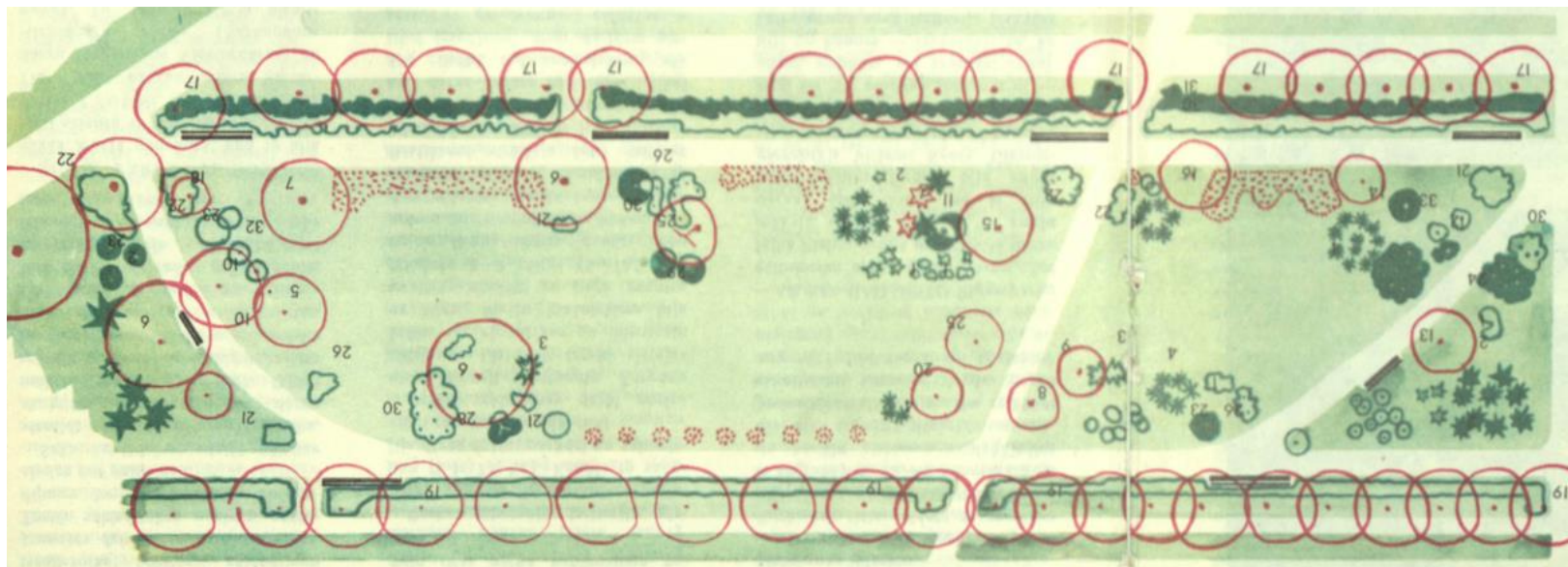
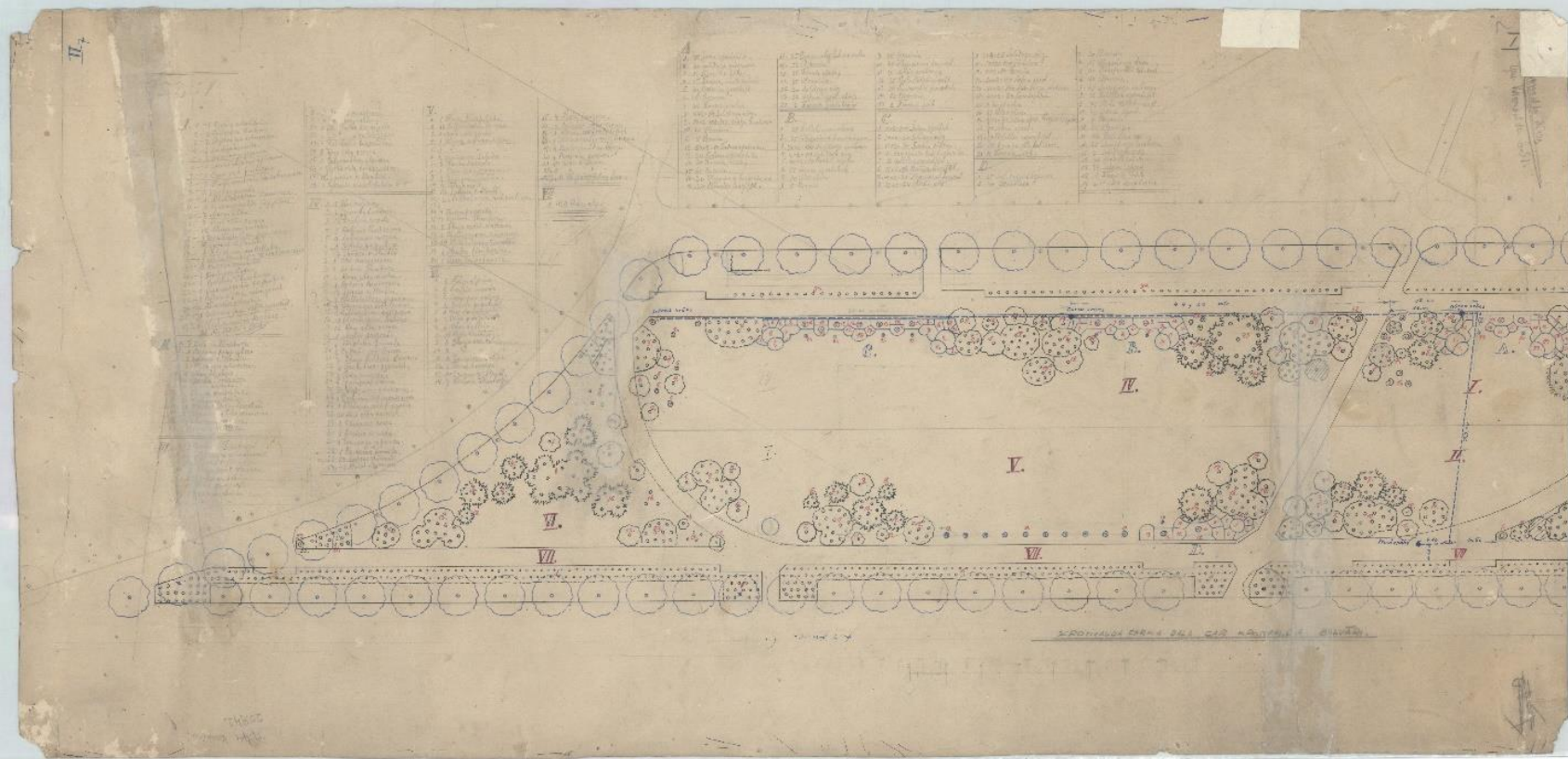

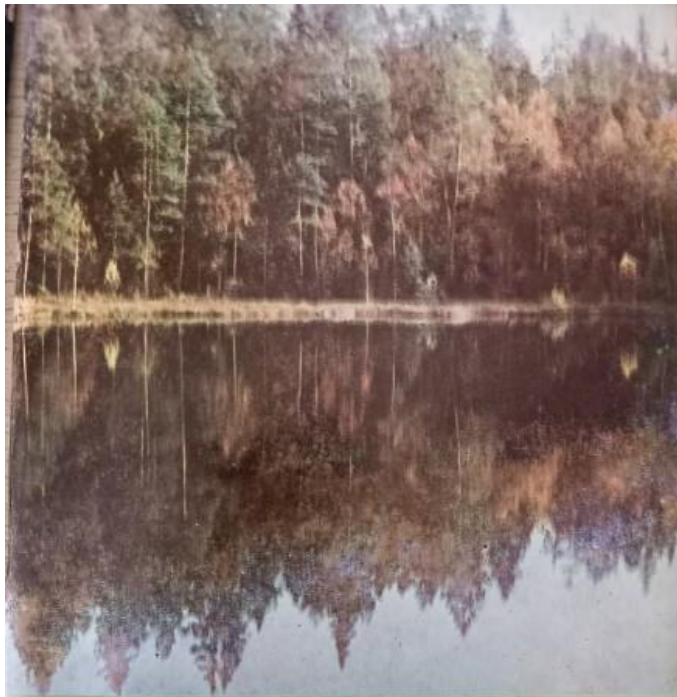
◀
 Pēdējos gados mūsu republikā un kaimiņrepublikās jau īstenotas dažas interesantas leceres, ko arhitekti piedāvā pilsētu apzaļumošanai.
 Attēlā viens no Liepājas «Sarkanā metalurģa» dzīvojamā kvartāla iekšējiem pagalmiem (autoru kolektīvs arhitektes A. Skujiņas vadībā).
 J. Stūrmaņa foto

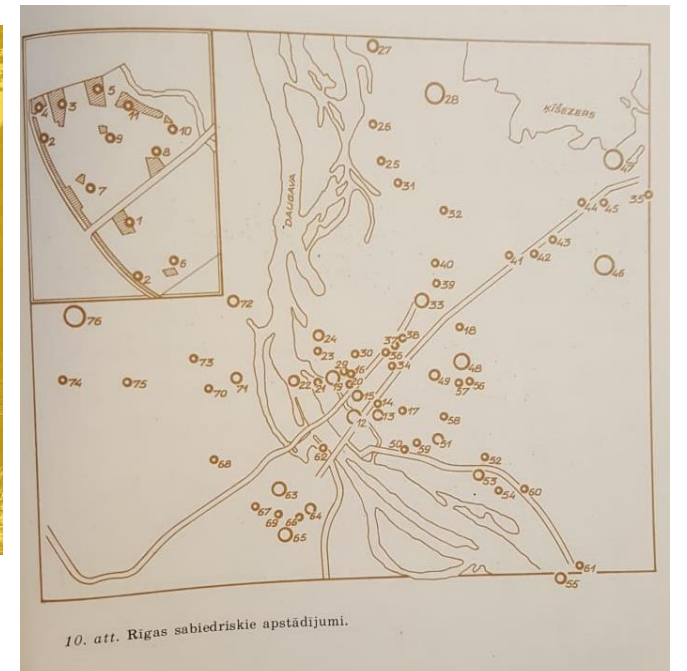
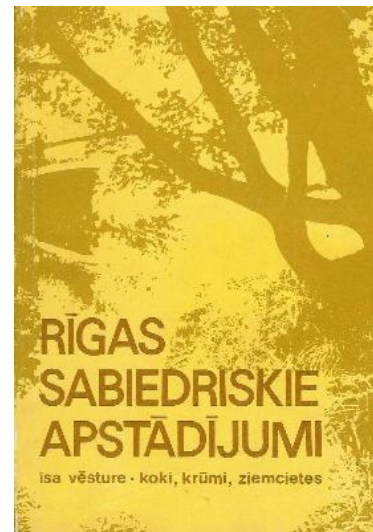
Velnezera apkārtnes apstādījumu projekts,
Logins, Henriks, 1960

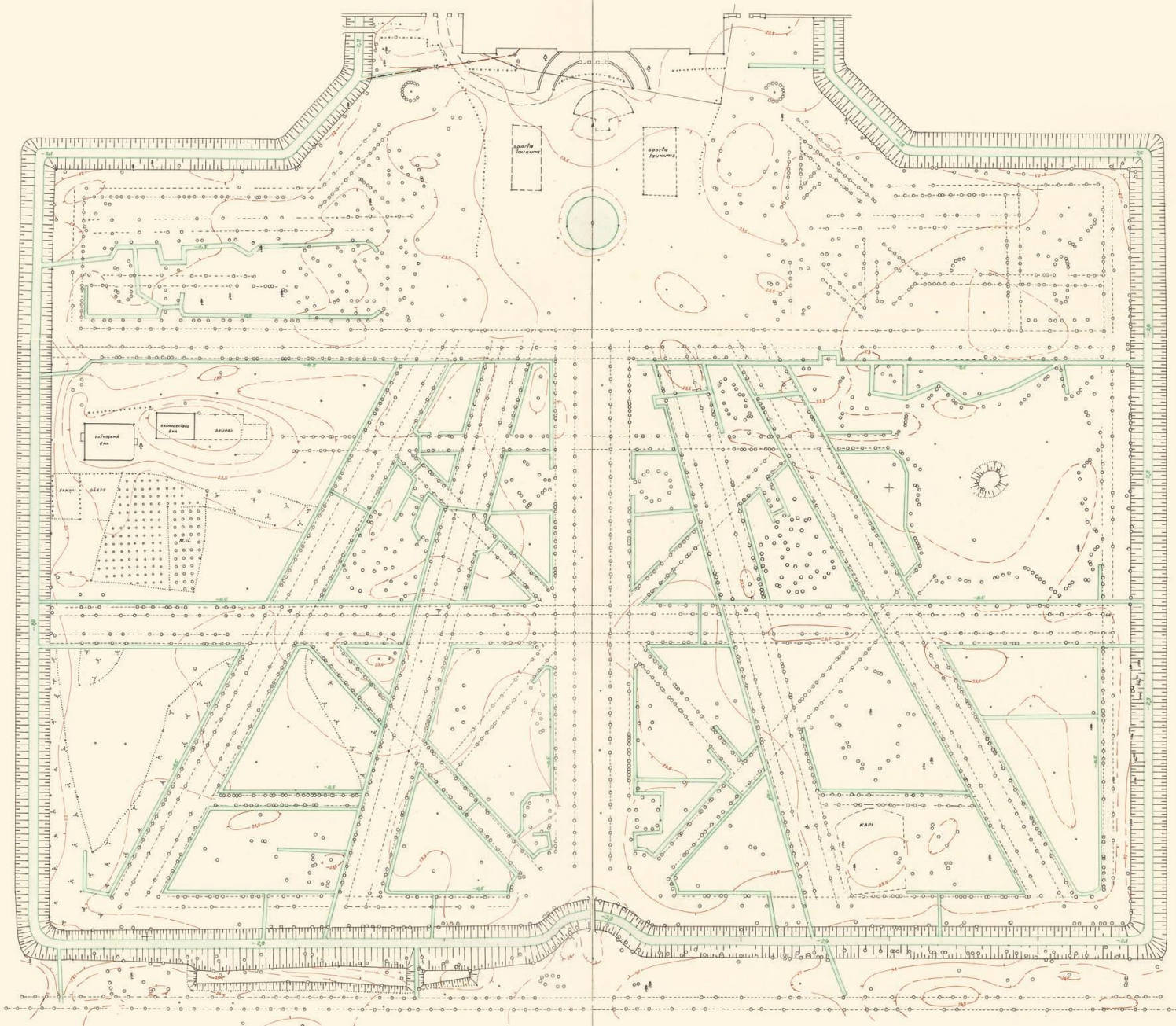

Ž. SŪNA
LATVIJAS PSR PILSĒTU UN
PILSĒTCIEMATU ZAĻĀS ZONAS

RUNDĀLES PILS PARKA PLĀNS

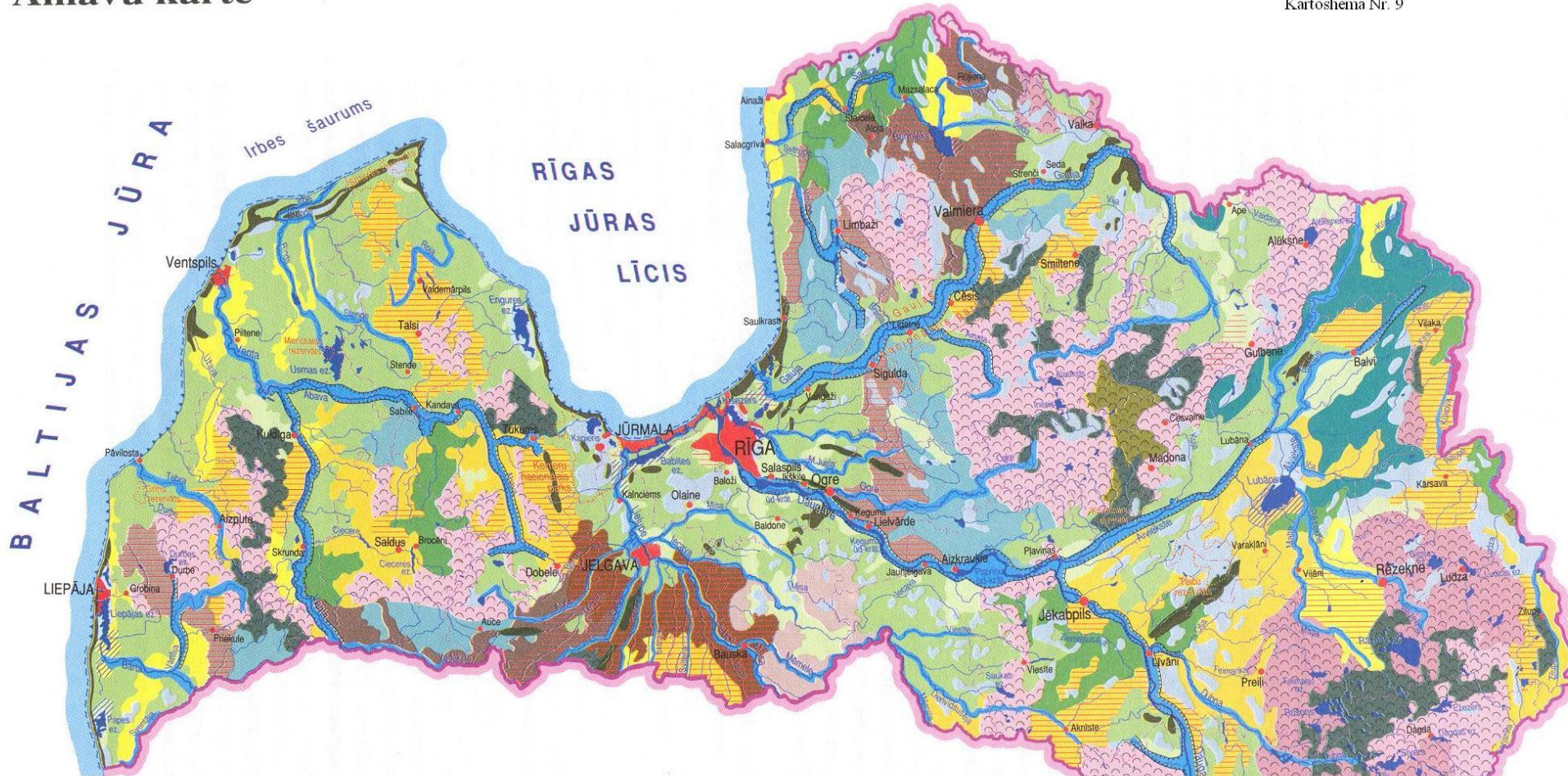

1:500
1 CENTIMĒTĀRĀ 5 METRI
PARKA KOKI UZMĒRTI INSTRUMENTĀLI
NEPĀRTRAUKTAS HORIZONTĀLES PĒC D.S.M.
AUGSTUMU SISTĒMA - BALTIJAS

The survey of park plantations and paths, which shows the compliance of the 19th century plantations with the Rastrelli design. E. Krauklis. 1974

Līdzenuma ainavas

- Smiļšaino līdzenumu mežaine
- Mālaino līdzenumu mežaine
- Smiļšaino Baltijas jūras agrāko stadiju, fluvioglaciālo un limnoglaciālo līdzenumu āraine
- Mālaino limnoglaciālo un morēnas līdzenumu āraine
- Mālaino karbonātisko limnoglaciālo līdzenumu āraine
- Smiļšaino līdzenumu mežare

Viļņota reljefa ainavas

- Smiļšainā mežainā viļņaine
- Smiļšmāla un mālsmiļts mežāru viļņaine
- Smiļšainā āru viļņaine
- Smiļšmāla un mālsmiļts āru viļņaine
- Drumlinu āru ainava

Cilvēka ietekme

- Urbanizēta ainava
- Polderi
- Stipri iekultivēta ainava

Mozaikveida pauguru un paugurgrēdu ainavas

- Āru-mežu morēnas pauguraine
- Mežāru morēnas pauguraine
- Mežu-āru morēnas pauguraine
- Mežainā fluvioglaciālo pauguru un paugurgrēdu ainava

Pludmales ainavas

- Akumulācijas pludmale
- Abrāzijas krasts

Unikālās ainavas

- Ezeru ainava
- Terasēto upju ieleju un ielejveida pazeminājumu ainava
- Upju ainava
- Eolo kāpu ainavu mežaine
- Osu grēdu ainavu mežaine
- Mitrzemu ainava
- Purvaine

Kartes sastādītājs Oļģerts Nikodemus Redaktors Ronalds Krūmiņš Kartogrāfs Jānis Pērkonis

